



Napút-füzetek

48.

Császár Nagy László

Lerombolt szentek

Színmű három felvonásban



Szereplők:

Csabai Gábor, újságíró

Kabai Anna, előadóművész, Csabai élettársa

Sípos Imre, ügyvéd

Papp Olga, az ügyvéd felesége, egykori táncdalénekes

Németh Antal, orvos, Csabai régi barátja

Terus, a bejárónő

Dóra, a bázongorista

Kitti, a felszolgálólány

I. felvonás

Szín: Csabai lakásának polgári ízlés szerint berendezett, tágas nappalijában vagyunk. A szemben lévő fal valójában a padlótól a mennyezetig könyvespolc. Előtte egy kanapé, egy dohányzóasztal, két fotel, a szoba másik felében egy ebédlőasztal, körötte székek. Minden bútor bordó plüssel van letakarva. A társaság tagjai már vacsoráztak, Terus, a bejárónő összeszedi a tányérokat, csak süteményt, gyümölcsöt és az italt – több üveg bort és egy üveg whiskyt – hagy az asztalon. Csabai, Anna, az élettársa, valamint Sípos és Olga, a felesége leülnek az ebédlőasztalhoz, Németh, az orvos, a szoba másik felében lévő dohányzóasztal mellett lévő fotelba telepszik, rágyújt. A bejárónő arra készül, hogy letakarja az asztalt, ám Sípos megszólal

SÍPOS Hagyja csak, Terus, ma játszunk, és a játékban csak zavar minket a terítő. A sima asztalon a kocka hitelesebb választ ad a kérdéseinkre.

TERUS Jesszusom! Maguk kockát dobálnak ezen a szép asztalon?! Én meg alig győzöm fényezni, hogy eltüntessem a karcolásokat.

Még ilyen! Már bocsássanak meg, de nem sajnálják ilyen marhasággal tönkretenni a drága bútort? OLGA Szerencsére ma már egészen jó minőségű bútorápolókat lehet kapni, úgyhogy csak ne panaszkodjon!

TERUS Bocsánat, művésznő, nekem semmi közöm hozzá, de maguk felnőtt, értelmes emberek! Diplomájuk van, mondják, mi értelme van a kockadobálásnak? Miféle játék ez? Milyen kérdésekre adhat ez választ?

SÍPOS Igaza van, Terus, mi okos emberek vagyunk, diplomások, csak éppen évek óta ücsörgünk egy gödör fenekén.

TERUS Talpra kell állni!

SÍPOS Elakadtunk, Terus, megfenekelt a karrierünk. Lázasan keressük a kiutat, és maga a kiútkeresésünk értelmét vitatja? Nem érti, hogy rajtunk már csak ez segíthet? Ez adja vissza a reményünket! A hitünket, hogy még egyszer lehetünk valakik. Legalább azok, akik egykor voltunk, mert ha hiszi, ha nem, mi fontos emberek voltunk. Bennünket számon tartottak! Egyébként ez egy remek játék. Nézze végig, hátha megszereti!

TERUS Nem való már az én koromban az embernek a játék,

SÍPOS A házigazda mond egy számot, ma mi lesz a nyerőszám, Gábor?

CSABAI Legyen a negyvennyolc!

SÍPOS *(valószínűtlen lelkesedéssel magyarázza a bejárónőnek)* Tehát, aki tíz dobásból eléri a negyvennyolcat – nem többet és nem kevesebbet –, annak van esélye, hogy kihúzza a társaságot ebből a se élő, se holt állapotból. Megértheti, kevés az esély, hogy éppen azt a számot érjük el, különösen akkor, ha valaki ilyen magasra teszi a mércét, de ettől van az egész játéknak valami életszaga! A negyvennyolcat elérni szinte lehetetlen. De ha mégis... Tényleg, mi lesz, ha mégis nyer valaki?...

TERUS És ezt komolyan gondolják?

SÍPOS Mi mindent komolyan gondolunk. Megadjuk a győztesnek az esélyt arra, hogy elmondja, hogyan szerezhetjük vissza az elveszített rangunkat. A társadalmi megbecsültségünket! Hogyan lehetünk újból igazán értelmiségiek? Erre keressük a választ! Érti már, drága Terus?! Maga okos asszony, maga a bejárónők gyöngye, meg kell értenie! Mert a látszattal ellentétben, mi bajban vagyunk!

NÉMETH *(leteszi az újságot, cinikusan felnevet)* Próbálja őket megérteni, Terus! Ez a kisiklott életű, rendszerváltó magyar értelmiség! Házigazdánk Gábor, az egykorvált hírlapíró, aki már a nyolcvanas évek közepén akkor is kimondta az igazságot, ha megvonták a prémiumát.

SÍPOS Mi pedig felnéztünk rá, mint egy szentre, mint egy félistenre!

NÉMETH Most pedig itt van előttünk romokban. Más kérdés, hogy olykor neki is csak féligazságokra futotta, de most ebbe ne menjünk

bele! Kritika nélkül nyilvánosságot adott a feltörekvő politikai erőknek, akik hálából szerkesztővé avatták őt, hogy tartsa a po-fáját, nehogy róluk is megírja az igazságot.

CSABAI Ma is ugyanezt tenném.

NÉMETH Hálából egyszer csak kirúgták. Azóta kegyelemkenyéren él, és hallgat, mint a sír! Igaz, semmi értelme nem lenne annak, hogy jártassa a száját, összevissza futkosson az igaza után, mert úgyszemtalán meg. Ma ilyen világot élünk!

CSABAI Hátha még tudnád is, hogy miért történt mindez!

NÉMETH Meddig leszél még ilyen sejtelmes? Avass már be bennünket is a titokba! *(Csend.)*

SÍPOS Mindig csak azt mondogatod, hogy felálltál az ebédmeghíváskor az asztaltól, amikor arra kértek, hogy segíts átjátszani nekik az akkor legnépszerűbb lapot...

NÉMETH Mondj már egy nevet, könyörgöm! Ki volt az? Ki kért tőled ilyet? *(Csabai nem válaszol.)* Most is hallgatsz! Pedig ezt előbb-utóbb el kell mondanod! Legalábbis, ha be akarsz kerülni a történelembe...

CSABAI Történelem, ne röhögtesd! A mi szakmánkban ha valaki leteszi a tollat másnap már senki nem emlékszik rá..

NÉMETH Akkor csak nekünk csak nekünk áruld el, hogy ki volt az! A hallgatással akarod fitogtatni az erődöt? Miközben bennünket megöl a kíváncsiság...

SÍPOS Könyörülj meg rajtunk, kérélek!

NÉMETH Mindig azt mondogatod: meg akarsz állni a saját lábodon, de közben észre sem vetted, hogy kicsúszott a lábad alól a talaj.

Szabadúszóként és sajtófőnökként még ma is gondozod a nyakadra küldött alulképzett, lelkes riporterpalánták kézíratait, próbálsz olvashatóvá tenni a riportjaikat.

CSABAI Na és, most ez a feladat jutott!

NÉMETH Miközben a sebeidet nyalogatod, elszakadtál a valóságtól, és fogalmad sincs arról, hogy ezerszer nagyobb az igazságtalanság és a korrupció, mint korábban. Amikor kénytelen vagy szembenézni ezzel, nem érted, hogy az újdondásaid miért nem látnak az egészből semmit. Nem akarsz észrevenni, hogy a feltörekvő nemzedéknek a korrupció már természetes, s lassan tudathasadásos állapotba kerülsz – helyettük. Ahhoz gyáva voltál, hogy valamelyik táborhoz csatlakozva hirdesd annak a kizárólagos igazságát, mert a lelked mélyén csak egy cinikus, kiégett hírlapíró lettél, aki már nem hisz senkinek.

SÍPOS Ezért még inkább visszacsúsztál a képzeletbeli ranglétrán, barátocskám!

NÉMETH Szeretnél a kritikus értelmiség szerepében tetszelegni, de arra ma nincs szükség. Vedd már észre! Nem fogod föl, hogy te magad váltál fölöslegessé, mert egy alulszocializált politikusi gárdának alulszocializált újságírókra van szüksége. És most, ötvenkét évesen élőhalottként ténferegsz köztünk. Nehéz ezt kimondani, de akkor sem hazudhatunk neked, a saját érdekedben.

CSABAI Rajtam köszörültek a nyelveteket? Valóban volt olyan időszak, amikor érzelmesebb pillanatainkban tényleg azt hittük, hogy mi csináltuk a rendszerváltást. Aztán kiderült, hogy csupán

a nekünk szánt feladatot végeztették el velünk. Ha kicsit sejtelmes akarok lenni, akkor azt mondom, a rendszer megváltotta önmagát, ránk pedig a továbbiakban már nem volt szükség.

SÍPOS Azért alábecsülni sem kellene a saját szerepünket!

CSABAI Csak addig voltunk fontosak, amíg a főszereplők jelmezt cseréltek, és ugyanúgy szolgálatot vártak, mint korábban. Elérték. Csak más eszközökkel. Olyanokra lett szükségük, akik nem ismerték a múltjukat, a korábbi elveiket, érveik sem voltak, és nem tudták őket szembesíteni korábbi önmagukkal.

NÉMETH Nem lehet okod panaszra, mert végkielégítésként adott melled a sors egy nálad húsz évvel fiatalabb élettársat, akit bármelyik pillanatban elszeretnék tőled. De sajnos nem tudom biztosítani neki azt a nyilvánosságot, amit te a lapoknál és a különféle televízióknál megrekedt haverjaid segítségével megadsz neki. Bár az utóbbi időben, ahogy látom, egyre inkább a bulvárlapokban jut hely ennek a gyönyörűségnek. Bár, ha jól meggondolom, ezeknek a firkászait talán még én is képes lennék megfizetni. Mit szólsz ehhez, Anna? Csináltatnánk rólad néhány sejtelmes félaktot, ahogy már egyszer láttalak a honlapodon. Sokat sejtető és észveszejtő. Vagy talán küldjük el azt néhány lap szerkesztőségébe, na, mit szólsz hozzá?

ANNA Gyűlölöm a cinizmusod, doktor!

NÉMETH Imádlak, művész nő! Még a gyűlölködésed is imádom. De ideje lenne szembenézned a valósággal! Harmadik, vagy lassan

negyedik éve játszod az érzelgős szeretőt, s közben nem veszed észre, hogy már a téged követő nemzedékek is végighemperegtek az összes szereposztó díványt, te pedig alig-alig mertél bebújni néhány rendező ágyába – vagy csak a tehetségtelenek vagy a szemetek fogadtak be, ki tudja –, ez meg is látszik a soha meg nem valósult karriereden... Hol színész nő vagy, hol előadó-művész, hol műsorvezető, afféle mindenek, akire egyszer szükség van, máskor nincs...

ANNA Hagyj már békén!

OLGA Mert reménytelenül szerelmes vagy Annába, nem kellene szétrombolnod mások kapcsolatait!

NÉMETH Nézz rájuk! Romokban van az már úgy is! Legfeljebb ők hazudják egymásnak, hogy minden rendben van. De maguk sem hiszik, hogy ebből életképes kapcsolat lehet valaha. Nem tudnak mit kezdeni egymással.

OLGA Még szerencse, hogy erről nem te döntesz!

NÉMETH És itt vagy te, barátom – fordul Sípóshoz –, aki egykor jó képességű jogászként segítettél magántulajdonhoz juttatni embereket – ha úgy tetszik, kilopni a közös vagyont –, és ettől merész álmáidban miniszterséget reméltél. Mikor döbbsz már rá, hogy tanúkra egyetlen hatalomnak sincs szüksége? Leírtak! És megkértek arra, hogy hallgass!

SÍPOS Őrütségeket beszélsz! Ki kért volna tőlem ilyet? Nem kértek semmire...

NÉMETH Te pedig, aki húsz éve még az alkotmányozásról ábrándoztál, most szót fogadsz. Mert így hálából vagy végkielégítésként téged javasolnak egy-egy maffiózónak,

hogy válasszon védőügyvédjének, akkor hajnalban még nyilatkozhatasz is valamelyik tv-csatornán, és ezzel kielégítik a szereplési vágyad! Amikor hazamész a szülőfaludba, még néhányan össze-súgnak a hátad mögött, hogy milyen sokra vitted! Csak közben erkölcsi hullá lettél. Mikor ébredsz már fel?! Mikor veszed már észre, hogy lóvá tették?! Te mégis hálás vagy, lelkesen hirdeted a napról napra változó igéjüket és szavazol rájuk a következő választáson. Éjszakánként talán még plakátot is ragaszthat, csak hogy lássák: rád számíthatnak, és hasznosnak érzed magad, mert az ő maffiózójukat véded, te szerencsétlen!

SÍPOS Meglátod, egyszer úgy pofán váglak, hogy... De miért gúnyolódsz azon, hogy életünk delén teli voltunk reménnyel? Mi megszenvedtük a hitünket!

NÉMETH Mire mentetek vele?!

SÍPOS Nem tudjuk, hogy mitől, egyik napról a másikra elakadt a szeke-rünk. Ezért játszunk, Terus, érti már? Legalább maga értse meg, ha már ez az ostoba doktor nem ért semmit!

TERUS Lehet, hogy nagyon buta vagyok, de ezt sosem értem meg. Ha igazat beszélnek, akkor a mi falunkban kockát kellene dobálni az orvosnak, a tanítóknak, meg mindenkinek, aki a községházán dolgozik. Mert nálunk az Anti, a hat elemít végzett kőműves vállalkozó, a Sanyi pedig, a cigány vásároszó a mellényzebből kifizeti az egész falut. Ott minden úgy van, ahogy ők mondják. Az értelmiségnek csak az a dolga, hogy megmagyarázzák, miért van ennek a két embernek igaza. Elég hóbortos is mindkettő. A polgármester meg

nem győzi az ő szavukhoz gyártatni az igazságot. Ha azt kérnék, hogy a tanárok írják be a nevüket a tankönyvekbe, talán még azt is megtennék...

SÍPOS A fenébe is, engem pedig, amikor hazamegyek a szülőfalumba, az orvos és néhány tanár ismerősöm azzal vádol, hogy mi, a pesti értelmiségiek árultuk el a népet!

NÉMETH Micsoda nagy szavak! Te mint értelmiségi, Imruskám, hát nem gondolkodnak az emberek a szülőfaludban? Elárulni a népet! Hol élnek ezek?

SÍPOS Úgy érzik, hogy mi, akik közel vagyunk a tűzhöz, csak törleszkedünk, és nem teszünk az elesettekért semmit...

CSABAI És nem így van?

SÍPOS ...hogy úgy sodródunk, ahogy a pillanatnyi érdekeink kívánják. Arra biztatnak: meséljem el a politikus ismerőseimnek, hogyan élnek az emberek, mekkora a szegénység, milyen nagy a kiszolgáltatottság.

NÉMETH Szegény tudatlan népesség!...

SÍPOS Nem is sejtik, hogy az ő soruk már hovatovább a jó szándékú szociológusokat sem érdekli, mert hiába írnak bármit is, a politikusok csak magukkal vannak elfoglalva. Közben a kiskirályoknak sosem volt ekkora hatalmuk, mint mostanában. A vidéki értelmiség tehetetlen. Pedig lent kellene kezdeni felépíteni a demokráciát, de ők is félnek, és belefáradtak a reménytelenségbe. Vagy talán nem is alkalmasak az értelmiségi szerepre. De egyszer megfordul minden! Mit kérhetnék én az ő érdekükben?! És kitől? Kérni egyébként is szégyellünk, hogy is venné ki magát,

ha odamennénk az egykori barátainkhoz könyörögni, hogy segítsenek.

NÉMETH Te is tudod, hogy elzavarodnánk.

SÍPOS Még kérni is gyávák vagyunk. Ahhoz pedig nincs bátorságunk, hogy a magunk korábbi életét éljük, mert arra nincs igény. De hogy is venné ki magát az, ha egykori küzdőtársainkat pocsondiáznánk? Inkább lemondunk arról a kritikus értelmiségi szerepről, amire születtünk. Az ő kezükben van a hatalom, pillanatok alatt eltaposnának bennünket. Megvan ennek a technikája: előbb várakoztatnak, amikor hívod őket, aztán nem veszik a telefont, aztán, ha megkapják az üzenetedet, napokig vissza sem hívnak. A következő lépés az, hogy fel sem veszik a telefonodat, ha meglátják a kijelzőn a számodat... Ebből még a hülye is tudja, hogy feleslegessé vált.

CSABAI Olykor már azt is elhiszem, hogy olyan országban élünk, ahol a hatalom birtokosai még a saját bírálóikat is kinevezik. Így legalább a demokrácia látszatát keltik, így nem sérülnek a szabályok. Mindent szabad! De ha valaki pófázni mer, ezer mód van arra, hogy félretegyék, ha éppen nem alkudtak meg róla a különféle érdekcsoportok, hogy ő még a felszínen maradhat – egy ideig. Alku tárgyai lettünk... Nyugaton pedig megveregetik a vállunkat, hogy fejlődőképesekek vagyunk, meg demokráciát, de fogalmuk sincs arról, mi történik itt valójában.

NÉMETH Miért csodálkoztok? Itt sokaknak még azt jelenti a demokrácia, hogy oda szarnak, ahol éppen állnak.

CSABAI Át kellene végre lépni a feudalizmus árnyékát!

OLGA Talán az lenne a jó, ha Gábor nyerne, most is, meg az életben is, és kineveznék főszerkesztőnek, ő küldené az újságíróit meg fotóriportereit hozzánk, mi pedig nyilatkozoznánk, és újból esne ránk egy kevés rivaldafény. Nem tudom, miért van az, hogy szeretek szerepelni. Most valamiért nagyon bízom. Nekem híresen jók a megérzéseim. Tudom, hogy most valami jó következik az életünkben, majd meglátjátok! Képzeljétek, a múlt héten valami különleges történt. Az iskolában, ahol éneket tanítok, a gyerekek úgy figyeltek rám, mint eddig még soha. Olyan érzésem volt, mintha a katedra helyett a színpadon álltam volna.

NÉMETH Óh, szegénykém!... Már vízióid is vannak? Ajánlok egy jó szakorvost...

OLGA Olyan sikerem volt, mint fénykoromban, amikor minden estére jutott egy fellépés. Ezt csuda jó ómenként értékeltem, mintha valami új szakasza kezdődne az életemnek. Lehet, hogy most érek be igazán, amikor alig van lehetőségem a szereplésre? Aztán eszembe jutott, hogy az elmúlt hónapban csak egy fellépésem volt...

NÉMETH Egy nyugdíjasklubban...

OLGA Nem mindegy!? A siker a nyugdíjasklubban is siker. Ura voltam a hangomnak, nagyon élveztem az éneklést. És milyen sikerem volt! Majdnem minden televíziót meghívtak, de egyik sem küldött riporterteket.

NÉMETH Nem vagy médiaesemény, drágám, csak egy kikopott kis középszerű énekesnő, akire néhány tucat nosztalgiazó nyugdíjas kíváncsi, és kész. Meg kellene

tanulni együtt élni a realitásokkal! Ahogy a mi házigazdánkra se kíváncsi senki, pedig micsoda tényfeltáró riportokat írt – egykor! Azokon bizony el kellett gondolkodni!

CSABAI Hol vannak már azok az idők, mindezen már régen túl vagyunk.

ANNA *(feláll az asztaltól, rágyújt, tölt magának, iszik egy kortyot)* Hagyjuk az egészséget! Ez az önmarcangolás nem vezet sehová! Inkább beszéljünk arról, mit dolgozhatnánk közösen!

OLGA Mi? Közösen? Hiszen mindannyian mással foglalkozunk.

ANNA Az még nem zár ki semmit. A doktor is, meg Imre is teli van nyilván olyan történetekkel, amelyekből remek drámát vagy kisregényt lehetne írni. Beszélgezzünk ezekről, majd én megjelentetem és színpadra állítom.

NÉMETH Igazad van, művész! De ezek már képtelenek a munkára. Nyafogni, siránkozni egyszerű, de a munka már nem nekik való. Nem veszik észre, hogy elment mellettük az élet. Nem mondom, ha lenne egy bölcsek tanácsa, abban szívesen tetszelegnének, de legalábbis valamilyen tanácsadó testületben, ahol csak meg kell jelenni, szabadon téphetnék a szájukat, mert ők igazi munkára már nem alkalmasak. Csak neked van némi sanszod, Ann. De veled meg az a baj, hogy valamivel rendre elrontod az esélyeidet.

ANNA Miből gondolod?

NÉMETH Mert mindent elvállalsz, filozófiát gyártasz hozzá, hogy jobb, ha minél több helyen megismerik a neved, pedig szerintem csak az összekaparható pénzért reszketsz. Nem akarod, hogy más kapja, amit te megkereshetsz. És nem veszed

észre, hogy mindenhol csak vendég maradsz, akit láttak valahol, de nem tudják, hogy milyen szerepben tűntél fel éppen előttük.

ANNA Rosszul látod, doktor! Miből gondolod, hogy te ehhez is értesz?

NÉMETH Csak a vergődésedet látom, Ann. Képtelenek vagytok rájönni, hogy egy zsákutcában toporogtok?!

SÍPOS Most játszunk vagy okoskodunk? *(Felveszi a kockát és dob hármat egymás után.)* Kettő, egy, egy... A fenébe is, én már itt nem nyerhetek, rám ne számítsatok! Két egyst dobni egy kettes után, ilyen még nem volt! *(Átadja a kockát a többieknek, az asztaltól számokat hallunk, miközben a bejárónő jön be és fontoskodva törölgeti a dohányzóasztalt, ahol a doktor dohog, olykor hátrafordulnak, s egy-egy mondattal beszélgetésébe.)*

NÉMETH Életképtelen banda, egy élehetetlen társaság! Nyalogassátok csak a sebeiteket! Nekem ehhez semmi kedvem! Inkább iszom. Kérem a whiskyt!

TERUS Miért iszik olyan sokat, doktor úr?

NÉMETH Mert így legalább nekem se fáj az élet!

TERUS Mi fáj, doktor úr?

NÉMETH Éppen most húzták ki alólunk a kórházat, Terus. Biztos hallott róla a rádióban! Ezt harsogták hónapokon át, hogy elkezdődött a reform, de véletlenül nem átalakítottak, korszerűsítettek, hanem bezártak mindent, ami az útjukban volt, ami nem volt rokonszenves nekik. A legfájóbb az volt, hogy beszélgetni sem voltak hajlandók velünk, a saját jövőnkről.

Csak döntöttek rólam, rólunk, az országról, a demokrácia nevében, arra hivatkozva, hogy nekik a néptől van felhatalmazásuk. De meglátja, mindenkit utolér a sorsa, aki csak így képes a hatalmat gyakorolni!

TERUS Most magának sincs munkája?

NÉMETH Pillanatnyilag nincs. Igaz, mehetnék hétvégi ügyeletre Ausztriába is, meg Németországba is, négy hétvégén többet keresnék, mint itthon egy hónap alatt, de nincs kedvem hozzá. Ötven környékén az ember már megszokja a környezetét, a betegeit...

SÍPOS Meg a hálapénzüket.

NÉMETH Ha úgy tetszik, azt is. Jutott belőle bőven. Annyi, hogy akár munka nélkül is kibírnám a hátralévő éveimben. De semmittevéssem tudom elképzelni a napjaimat. Csak azt nem tudom elviselni, hogy nincs rám szükség. Hogy veletek ellentétben nekem még látszatmunkám sincs.

TERUS Ez nem lehet, doktor úr! Nincs olyan buta ország meg miniszter, amelyik lemond arról a tudásról meg tapasztalatról, amit a tanult emberek összegyűjtöttek!

NÉMETH De van, mint látja, van. Itt nemcsak engem, hanem nemzetközi hírű professzorokat is utcára tesznek egyik percről a másikra, még arra se marad idejük, hogy kipakoljanak az íróasztalukból! Itt nincs szükség se a pályakezdő diplomásra, hacsak nem adja filélérekért oda a tudását, meg az ötven fölöttiek se kellenek már. A múlt hónapban töltöttem be az ötvenet...

CSABAI Itt ma a tőkének szüksége van három és fél millió munkavállalóra, egy-másfél millió gyerekre.

A többiek pedig egyik kényszer-vállalkozásból szédülnek a másikba... aztán mindenki más felesleges. Nem látjátok!?

TERUS Nem hiszem, hogy ránk nincs szükség a saját országunkban!

NÉMETH Az ég szerelmére, ki ne mondjon ilyet, Terus, mert hamar megbélyegzik. Így csak a szélsőségesek beszélnek...

TERUS Bocsanat. Bélyegezzenek, ha akarnak, kit érdekel? Így van ez Európában is? Nem hiszem, a múltkor hallottam a rádióban, hogy ott már hatvanöt éves korukig dolgozhatnak az emberek, sőt, aki akar, az még tovább is. Mi meg Moszkva után most Európához akarunk tartozni, nem így van?!

CSABAI Meg Moszkvához is, senki nem tudja igazán, hogy hová készülünk, de ebbe inkább ne menjünk bele!

TERUS Most már egy kicsit értem, hogy miért iszik, doktor úr! Csak ne sokat, nehogy eligya az eszét, ahogy a falunkban mondják. Szükség lesz még magára, majd meglátja!

NÉMETH Kell egy kis narkózis, és ha jó az íze, az csak elviselhetőbbé teszi az életet. Jó a bánatra, öröme, hülyeségre, mindenre.

TERUS Amíg meg nem árt nagyon, addig megkérdezném: mitől hasogathat a derekam, doktor úr? Néha a legváratlanabb pillanatokban belehasít, itt, a gerincem mellett, aztán napokra abbamarad. Huzatot kaphattam? A szomszédasszonyom mondta, hogy neki is ott fáj valahol azon a tájon, és hónapok múlva gerincsérvet állapítottak meg nála. Lehet, hogy nekem is az a bajom, doktor úr? Csak azért kérdezem, mert nem

szeretek orvoshoz járni. A szomszédunkban volt egy ember, akinek állítólag rossz injekciót adott be az orvos, aztán csak a hatodik kórházban találtak rá ellenszermot, ha jól mondom. Lehet ilyen, doktor úr?

NÉMETH Lehet, minden lehet, de két whisky után ne várjon tőlem diagnózist! Irány a szakorvos! Járja végig az egészségügy útvesztőit! Tudja meg, hogy bánnak a néppel, aztán akkor legalább legközelebb maga is kimegy az utcára értünk meg a kórházáért!

TERUS Dehogy mernék én tüntetni, még följegyzik valahol a nevem, aztán az egész családom megnézheti magát!

NÉMETH Ezért küszködtetek?! Ennyit sikerült elérnetek? Nem változott itt semmi! Sebaj, Terus, ha nem boldogul a hivatalos úton, akkor majd megkeressük magának a kiskapukat, azok mindig nyitva vannak! Addig igyon maga is egy kortyot! Nem állítom, hogy ez meggyógyítja, de legalább tom-pul a fájdalom, és manapság már az sem kevés.

TERUS Megkísérlem. Megkínálhat egy kortyval, doktor úr, az se baj, ha egy kicsit a fejembe száll, csak egy gyűszűnyit. Kóstolóként, még sosem ittam ilyet. Fél óra múlva úgylis jön értem az unokám, autóval. Életrevaló gyerek. Húszéves, és már kocsija van. Igaz, hogy használt, de akkor is autó! Csenget két rövidet, és az azt jelenti, hogy mennem kell. *(Belekortyol a whiskybe, ízlelgeti.)* Furcsa, de azt nem mondanám, hogy rossz, most már merek inni egy kortyot is, ha kérhetek tisztelettel még egy picit, doktor úr... csak-hogy megjegyezzem az ízet... ha

máskor ilyennel kínálnak, tudjam, mit iszom...

NÉMETH Nyugodtan, bármennyit.

CSABAI *(feláll, odajön a dohányzóasztalhoz, rágyújt)* Nem játszom tovább *(szól a kockázóknak)*!

TERUS *(zavartan magyarázkodik)* Már megyek is, elmosogatok, csak megpróbáltam szóval tartani a doktor urat, hogy ne unatkozzon, amíg maguk játszanak. Ő meg azt mondta: ez az ital lehet, hogy elzsiszbasztja a derékfájásomat, csak azért kóstolgotam.

CSABAI Igyon csak, Terus, bátran! Megint nem nyert senki.

TERUS Az meg milyen játék, amelyikben nem nyer senki?

CSABAI Mint maga az élet, bár ez így nem igaz. Magasra tettük a mércét, és most mindenki bukott. De a mércét mindig magasra kell állítani! Légy maximalista! Akkor van miért küzdeni! Érti már?

TERUS Értem, értem, de akkor miért nem lottóznak inkább?

CSABAI Hagyjon már, Terus! Nekünk nem a milliók kellene – bár az sem jönne rosszul –, ezt a játékot mi találtuk ki saját magunknak, mi találtuk ki a szabályokat. Ebben éppen ez az élvezetes. Most már hozhatja azt a szép bordó terítőt! Tudjátok, miért szeretem a bordót?

SÍPOS Avass be bennünket a titokba!

CSABAI Mert abban nekem benne van a forradalom vörös lángja, meg a fekete, a bukás, a vég. Nekem ez az élet színe.

OLGA Milyen igazad van, erre még nem is gondoltam.

(Terus letakarja az asztalt, kimegy.)

NÉMETH Mit beszélsz? Már teljesen megőrültetek?! Hová kerültem? Ez itt a gyengeelméjűek

klubdelutánja? Ennél már az is többet ér, ha asztrológushoz jártok! De ti még ahhoz is gyávák vagytok, mert az véletlenül a pófátokba mondaná az igazságot, hogy ahová eljutottatok, onnan már nincs visszaút! Mi történt veletek az elmúlt két hónapban, mióta nem találkoztunk?

SÍPOS Csak játszottunk, hogy megpróbáljuk elviselhetőbbé tenni az életet. Mi úgy gondoljuk, hogy ez még nem a végállomás, kedves barátom, csak egy kis időre elakadtunk, de meglátod, szükség lesz még ránk.

OLGA Én sem nyertem, igen, ez a végállomás. Tessék kiszállni, mire vár az úr?

SÍPOS *(Ledönti a pohár whiskyt, révetegen motyog magában, majd elkezd bohóckodni.)* A hatodik vágányon áll egy vicinális, az talán valamikor elindul, el lehet menni a hegyekbe, el lehet vele vonulni remetének. Átszál? Mire vár az úr? Vagy itt tölti az éjszakát? Adjam a szobakulcsot? De abban ne reménykedjen, hogy egy szépséges szobalány magára nyitja az ajtót! A szobalányok ugyanis elmentek karriert csinálni! Celebnek álltak! Csak meglesz magában. Ez egy kicsit unalmas hely, itt sosem történik semmi.

ANNA Hagyjátok már abba az idétlenkedést! Még mutatóványosoknak is ócskák lennétek!

SÍPOS *(iszik)* Nekünk csak ennyi maradt...

ANNA Elmebetegek! Azt hittem, felnőttek között vagyok, akik akarnak valamit tenni, legalább azt, amire a képességeikből futja. De belőletek kiveszett a kreativitásnak a csírája is. Egyetlen épkezláb ötletek sincs arról, hogyan kellene

leélni a napjaitokat! Csak sodród-
tok, egyik nap jön a másik után, és
soha nem történik veletek semmi.
Ebbe így bele lehet dögleni! Mert
a közhelyszerű igazságaitok való-
ban hangzatosak, mert a sértett
igazságérzetetek diktálja a böl-
csességeket, de ezzel csak lejebb
húzzátok egymást a mocsárban!

OLGA Éppen onnan próbálunk ki-
kecmeregni, drágám, de egyszer,
egy megfoghatatlan pillanatban,
amikor azt éreztem, hogy kicsú-
szott a kezemből minden, már
majdnem feladtam. Mert tudod,
amikor az ember akar valamit ten-
ni, próbálkozik, és egyszer csak, a
tizedik visszautasítás vagy sikerte-
len kísérlet után kénytelen rádöb-
benni, hogy kár tovább erőlkö-
dnie, mert túlszaladt rajta az idő.
A korábbi, évtizedes kapcsolataid
már nem működnek, mert min-
denkit csak a saját boldogulása
érdekel. És akkor hirtelen nem ta-
lálod többé a helyed, és üres lesz
benned és körülötted minden.

ANNA Ilyenkor kell váltani!

OLGA Éppen azt tettem, áldom az
eszemet, hogy elmentem tanítani.
De ez nekem a színpad, a sikerek
után kevés! Mégis szerencse, hogy
megtaláltam a tanítónői diplomá-
mat, mert ha ez sem lenne, most
csak ülnék otthon a porszívóval a
kezemben, főznék a páromnak, az
lenne a célom, hogy minél szebbe-
re vasaljam az ingét meg a ga-
tyáját, várjam a dicséretet a szép
munkámért, és ettől egy kicsit
fontosnak érezném magam. És,
majd' elfelejtettem locsolnám a
virágokat, mert az nálunk nagyon
fontos! Mert Imre a lelke mélyén
igazi falusi, hogy ne mondjam,
tősgyökeres parasztgyerek most
is, aki akkor érzi jól magát, ha

valami zöldell a szobájában. Ettől
teljes az élete.

ANNA Nem lehet, hogy ne találj igazi
feladatot magadnak!

CSABAI De, sajnos vannak ilyen
helyzetek, sőt, többnyire csak ilyen
helyzetek vannak. Értelmes em-
berek tehetetlenül vergődnek egy
körjük szőtt láthatatlan hálóban.
De nincs ebben semmi különös,
gyakorlatilag így él az értelmiség
háromnegyede!

NÉMETH Túlbecsülöd az értelmisé-
get, a többségük azt sem tudja,
hogy így él. Csak ti szenvedtek,
akik valamitől feladatotoknak érzi-
tek, hogy boldogítsatok másokat!
Nem lenne jobb, ha megpróbálná-
tok mindenkire rábízni a saját bol-
dogulását? Miért nem szabadultok
már meg ettől az örült küldetés-
tudattól?

CSABAI Mert mi tudjuk, hogy mi-
lyen boldog ország lehetne ez,
ha szükség lenne a diplomások
kreativitására. Ha szükség lenne
ránk. Hiába dolgozom, hiába írok
annyit, mint soha, valamiért éppen
ezekre az írásokra nincs szükség.

ANNA Azért többnyire csak gondo-
latban írsz, drágám, legalább ezt
beismerhetnéd... A számítógépig
többnyire nem jutsz el, sőt, olyan
papírokat is ritkán találok az író-
asztalodon, amire egy-egy gondo-
lattöredéket írtál...

CSABAI Lehet, hogy ezek az életünk-
ben az igazi tanulási folyamatok,
amelyeknek majd valamikor hasz-
nát vesszük, de egyelőre még nem
tudunk mit kezdeni velük, csak
vergődünk ezekben a helyzetek-
ben és összeesküvés-elméleteket
gyártunk, és mindig arra keresünk
választ, hogy kinek az ármányko-
dása miatt jutottunk ide. De az so-
ha nem jut eszünkbe, hogy ezért

mi lennének a felelősök. Ha mégis, akkor nem merjük beismerni, mert ahhoz gyávák vagyunk! Azt hisszük, ma is nyugdíjas állások vannak, mint az úgynevezett szocializmusban, s amint valós erőterében kellene megmérteni magunkat, nem tudjuk, hogyan kell viselkedni, nem találjuk a helyünket. Csoda, ha elmegey az önbizalmunk?

ANNA Azért, hogy nem tudsz alkalmazkodni a korhoz, ezért nem a kor a felelős! Olyan időket élünk, amikor óráról órára változnak az értékek, amikor a tizenkilenc évesek nem a húszévesek normái szerint gondolkodnak. Észre kellene vennetek, hogy megváltozott körülöttünk minden! Most más értékrend szerint kell élni.

OLGA Mert ennek a kornak csupa seggnyalásra és lábszétrakásra képes, kiskaliberű emberre van szüksége, legyen az énekes, színész, vagy éppen újságíró.

CSABAI Leegyszerűsítve látod a dolgokat, Olga. Mondhatom úgy is, hogy kicsit butácskán.

SÍPOS Ez semmit sem változtat a helyzeten, Gábor. Valóban kár most erőlködnöd. A múlt héten olvastam egy, a vendégoldalon megjelent tárcádat, nem vagy formában. Kiüresedtél, vagy csak egyszerűen nem mered elmondani azt, amit szeretnél. Végig azt éreztem, hogy lenne mondanivalód, csak nem akarod szembeköpní azt, amiért olykor a bőrödöt vitted a vásárra. Emlékszünk még a romhányi riportodra, amikor éjjel kettőkor csöngött a telefonod, én vettem fel, és annyit mondott egy szigorú hangú pasas: szállj le a térmáról, mert gondoskodnak arról, hogy egyszer eltévedj az erdőben

és sosem találj ki onnan... Aztán kattant a készülék.

CSABAI Régen volt. Már nem is emlékszem rá!

SÍPOS Ma is beleborsószik a hátam, azt hittem, hogy az én barátom egy hős! Mindenkinek meséltem, tiszteltünk is érte. Te csak annyit mondtál az egészre, hogy aki ezt a szakmát választja, annak meg kell tanulnia együtt élni a félelemmel. És dolgoztál tovább. Hol van már az a Csabai Gábor?!

CSABAI Muszáj nektek az én szerepvétésemmel foglalkozni?!

SÍPOS Egy kicsit példaértékű volt az, ahogy dolgoztál, amit magadra vállaltál. Miért nem akarod vállalni a saját szereped? Elkényelmesedtél? Meg kellene ráznod magad, öregem!

NÉMETH Nem megalázó a periférián vesztegelni évek óta?

SÍPOS Miközben a szakmád teli van a társadalmi folyamatok lényegét nem is sejtő sztárocskákkal, vagy inkább csak bértollnokokkal, magukat mutogató bájgúnárokkal, akik közül sokan a bátor kérdéseiket napokkal korábban elküldik a miniszternek, és az adás előtt ott szorongnak a stúdió előterében és mondogatják maguknak, hogy ők milyen bátrak. Én csak tudom, a reggeli televíziós műsorokban találkozik velük! Szóval olyanokkal, akik még egy épkezláb kérdést is alig fogalmaztak meg életükben, aközben neked nem volt lelkerőd vagy bátorságod továbblépni, vagy energiád, ki tudja? Vagy csak azt gondoltad, hogy a küldetésed véget ért?

CSABAI Túlzottan is szerettem ezt a szakmát ahhoz, hogy hanyatt-homlok elmeneküljek innen, meg az az igazság, hogy

máshoz nem is értek. Mindig azt mondtam, ez olyan mocskos, hogy már-már szép. Tudni és tanulni akartam, mert itt első kézből kapok információt a minisztertől és a sarki koldustól, kell ennél több?

NÉMETH Csak arról feledkeztél meg, hogy félmunkát végeztetek, mert elmaradt a számonkérés, ötven év bűneiért éppúgy, mint a tegnapiakért és a mai bűnökért. Egyik fakad a másikból. Ha az új elit azt látja, hogy az előző ötven év bűneiért nem bűnhődött senki, akkor joggal feltételezik, hogy őket sem lehet majd felelősségre vonni. Időt adtatok a régi gárdának arra, hogy új ruhájába öltözzön. Emlékezz, te mennyit morogtál akkor, amikor a rendszerváltás után a korábbi párttitkárt nevezték ki főszerkesztőnek, aki egyetlen szót sem szólt az érdekedben, amikor szabadulni akartak tőled... Elfelejtettétek számon kérni a bűnöket, megálltatok félúton, így nem lehet demokráciáról beszélni.

CSABAI Tudod, mi történt volna, ha itt elkezdődik a számonkérés, a kölcsönös vádaskodás? Abból polgárháború lett volna.

NÉMETH Polgárháború?! Itt?! Ugyan már, ez a nép nem a harcra, hanem a túlélésre született, hagyja magát kifosztani, megalázni, szappanoperák által elhülyíteni, azt csinálnak vele, amit akarnak. Ti, újságírók – ha azok vagytok egyáltalán – pedig inkább ültök a politikusaitokkal a langyos vízben, és azzal játszadoztok, ki tud nagyobb hullámocskákat fújni ebben az elalgásodott, bűzös pocsolyában. Tudod, mennyivel rosszabb ma a társadalom egészségi állapota, mint korábban volt?! Tudod,

hogy hány száz ember kéri, hogy ne írjak fel neki gyógyszert, mert úgysem tudja kiváltani?! Ki beszél ma róluk? Értük senki nem érez felelősséget?! Milyen világban élünk? Ezt miért hallgatjátok, hazudjátok el?

SÍPOS Tudod, mennyivel nagyobb ma a korrupció, mint korábban volt? Időnként már azt hiszem, ha csak egyetlen napon senki nem vesztegetne meg senkit, megbénulna az ország! A csúszópénz tartja működésben. Tudod, hogy a XXI. század kezdetén az emberek többsége rosszabbul él, mint harminc-negyven éve?!

NÉMETH Pályakezdő orvosként nem találkoztam ekkora szegénységgel, mint mostanában! És mindenki tartja a pofáját. Tudom, erre meg azt mondod, hogy ezt a népet a túlélés tudománya tartotta életben a török hódoltság korában éppúgy, mint a világháborúk után, amikor a nagyhatalmak kijelölték a szerepünket meg a mozgásterünket. De egyszer már csak fel kell lázadni!

CSABAI Ezért is én lennék a felelős?

NÉMETH Igen, te is! Ha már valami csoda folytán a pályán maradhatál...

ANNA Nem a pályán, hanem a pályá közelében, hogy pontosak legyenek...

NÉMETH ...miért éppen azt nem teszed, ami a feladatod lenne? A sajtó ma arról szól, hogy egy szellemileg toprongy képviselő azt mondja a másikról, hogy megnyilatkozott a diktátor, és nem arról, hogy annak a képviselőnek a körzetében alutáplált gyerekek tízezrei éheznek! Miért nem ilyen cikkekkel kilincszel? Vagy miért nem írsz olyanokról, akik

tévedhetetlen félistenként ülnek a nép nyakán?

CSABAI Mert az ilyenek mind pillanatok alatt megbuknak.

NÉMETH Dehogy buknek! Csak te elgyávultál! Vagy nem volt jó a múzsád! Nem adott erőt a továbblépéshez. A helyed elfoglalták az ötperces zsenik, te pedig nyafogsz! Ti írástudók, jogászok nem kértetek számon senkitől semmit. Nem születtek nagy művek, nem voltak nagy perek, ami annak indult, azt is elfojtották, elhallgatták, majd szépen elmismásoltak mindent. Soroljam a milliárdos ügyeket, amelyekből nem lett semmi?! Ezeknek az ügyeknek a megírása rád várt! Milyen írással, milyen perrel vívtatok ki azt a rangot, hogy megkerülhetetlen legyen a véleményetek?!

CSABAI Nem gondoltuk volna, hogy a nyugati tulajdonosok nem támogatják az ilyen törekvéseket.

NÉMETH Mert nekik stabilitás kell meg a piac, amit a politikai elit biztosított nekik! Meg ők sem vették meg a baksist. Így olyan bűnök maradnak büntetlenül, amelyekért bárhol a világon súlyos börtönbüntetés járna. Itt pedig élvezik, hogy tejben-vajban fürösztik őket, felnéznek rájuk, mint az úkapjukra egykor a gyarmatokon. Miért menének szembe a saját érdekeikkel? Mindenki jól elvan a langyos vízben. Nekik miért fájna, hogy nálunk torz a demokrácia?! Hogy a leginkább lényeges elemei hiányoznak? Miért kellene nekik a független sajtó, miért kellene nekik a független szakszervezetek, ha azok nem harcolnak ki az őket megillető helyet a társadalomban?! Hozzászoktatok a szocializmus bársonyos simogatásához,

s amint valós politikai erőterben kellett volna megméretetnek magukat, kiderült, hogy gyengék vagytok! Kiáltásotok már az emberek pofájába, hogy túlélésre játszva nem jutnak sehová! Aki csak erre képes, az törődjön bele, hogy lábtörlőnek használják!

ANNA És mit tehetünk mi, akik a korszakváltás határán voltunk kamaszok, majd fiatal felnőttek, akiket a régi értékek szerint tanítottak, de azok a megváltozott körülmények között már nem működnek! Gimnáziumi osztálytársaim között vannak olyanok, akiknek már három-négy diplomájuk van, és nem merik vagy tudják elkezdni az életet. Hiába vágytunk a legszebb drámai szerepekre, az átmenetiség miatt legfeljebb csak epizódszerepeink jutottunk. És azt mondják, hogy még erre a karrierre is büszkéek lehetünk. Csak éppen erre nem készített fel bennünket senki. Ebbe nem vagyok hajlandó beletörődni!

NÉMETH Semmi nem áll távolabb a királynői alkatodtól, mint az epizodista szerep, hiszen te a kompromisszumokat is csak a felszínen tudod megkötni, mert olyan tökéletesnek érzed magad. Süt a gesztusaidból, süt az egész lényedből, hogy zajos sikerre vágysz, ez tesz igazán vonzóvá. De nem valami hagyományos sikerre születted, hanem alternatívra, ezt igényli a harc oszlánlelked. Neked még meg kell mutatnod magad! Legalább te lázadj, királynő! A te korodban még ez a természetes, még ha kicsit nevetséges is, de tőled még elfogadják. De vigyázz, nehogy mások akarnoknak lássanak, mert akkor téged is megtaposnak az irigy pályatársak!

OLGA Ne fáradj, Anna, a mai élet úgyis csak a senki kis sztárocskákról, értéket soha nem teremtő celebekről szól, akik a kilencvenhatodik ágyból kilépve kéjes vigyorral nyilatkozzák a lapoknak, hogy ők márpedig mély tisztességben élnek. Próbáld te is ilyen lenni! Beszéljétek meg Gáborral, hogy ki-ki éli a saját életét, nem vet a másik szemére semmit, ma már a sikerért semmi sem drága! Ezt úgyis csak addig csinálhatod, amíg vonzó vagy. Így is ki lehet bírni néhány évig, de ha ezt nem teszed meg, soha nem tudsz olyan sikeres pályát befutni, amire a képességeid predestinálnak és az igényeid ösztökélnének.

ANNA Talán címet is adsz, hogy melyik rendező ágyába kell bebújni...

OLGA Egyébként örökké csak epizodista maradsz.

ANNA Ez fantasztikus, itt vannak az állítólagos barátaink, s arra biztatnak, hogy álljak kurvának! Eszeteknél vagytok? Kik ezek az emberek, Gábor? Kik a te barátaid?

NÉMETH Ne becsüljétek le az epizodistákat, ahogy a pillanatok jelentőségét sem szabad alábecsülni, hiszen csupa epizódból áll az életünk! Hétfő és kedd, reggel és este, whisky és konyak, egyik jobb, mint a másik. Epizodistának lenni még mindig jobb, mint sodródni a mindennapokban, ami milliók osztályrésze napjainkban. Az értelmiségnek sem igazán jut más szerep.

CSABAI Abban a tévhitben éltünk, hogy elvégeztük a feladatunkat, hogy a nem létező, tartalmatlan szocialista demokráciát felváltja az igazi demokrácia, és ez mindent megold. Vártunk, és most, két évtized elmúltával vagyunk

kénytelenek rádöbbenni, hogy fogalmunk sem volt az életről. Olyan időket élünk, amikor a következetesség a legfőbb bűn, hiszen ma mindenki szembemegy a saját értékeivel. A baloldali a szolidaritás helyett megnyomorít, a konzervatív együttérzésről papol, az egykor szabadságjogokért harcoló liberális pedig gyakran korlátokat állít! Naivak voltunk és ábrándozók. Azt hittük, egy olyan kor köszönt ránk, amikor tiszták és világosak lesznek az értékrendek, abban bízunk, hogy végre száműzzük a fordított kiválasztást, és nem jutottunk szóhoz a meglepetéstől, amikor rádöbbenünk, hogy miféle, még az előzőnél is kontraszelektáltabb világba csöppentünk.

NÉMETH Erre most döbbersz rá, húsz év után?! Hiszen mindenki tudja, hogy itt csak lakájértelmiségre van szükség!

CSABAI Azt is megtanulhatnák végre, hogy a talpnyalásával éppen a lakájértelmiség ássa meg a hatalom sírját! De addig olyanok döntenek rólunk, akik a szakmai alapfogalmakat sem ismerik, ők ütik a homlokunkra a bélyeget, hogy ki melyik szekértáborhoz tartozik. És akit itt egyszer felcímkéznek, az sosem vakarhatja le magáról a bélyeget. Mert nálunk senkihez sem tartozni egyet jelent a végleges perifériára csúszással. Régen más volt, mertük vállalni a harcot, ki titokban, ki nyíltan, a besúgóinkkal a hátunk mögött, de legalább azt mondhattuk, hogy feszegetjük a korlátokat. Amikor pedig azt vettük észre, hogy amit tegnap ledöntöttünk, azt nem állították fel újra, ez adta a sikerélményt... Innen tudtuk, hogy eljött

egy új időszak. Felrémlt előtünk egy igazságosabb, egy jobb társadalom képe, de ahogy múltak az évek, kénytelenek vagyunk rádöbbsenni, hogy ez mind-mind csak illúzió! Naiv, ostoba gyerekek módjára szent eszméket állítottunk magunk elé, és döbbenetel kérdezzük: ezt reméltük, valóban ezt akartunk? Megrekedtünk féltón.

SÍPOS Vagy szüksége van rád valamelyik tábornak, és ha a mögöttük álló gazdasági lobbis is úgy látja, hogy megtérülő befektetés lehetsz, akkor publikálhatsz, akkor kézről kézre adnak a televíziós csatornák. Vagy brancsbéli vagy, és eszel, iszol, focizol, teniszszel, vadászol a bandával, és abba előbb-utóbb tönkremész, vagy beledöglesz.

CSABAI Nem láttuk, inkább csak éreztük, de akkor se mertük kimondani, hogy pályánk elején éppúgy, mint most, ellopták a hitünket, az illúzióinkat, lerombolták a szentjeinket. Mi pedig összejevünk hetente, és miközben dobáljuk a kockát, nem vesszük észre, hogy lassan egymásra is gyanakszunk. Mi lesz, ha valamelyikünknek véletlenül sikerül kitörnie ebből a helyzetből? Hátára veszi a többiek gondját, vagy szépen kisomfordál közülünk? Mert valljuk be, bennünket is csak a sikertelenség tart össze, meg az, hogy képtelenek vagyunk egyedül talpra állni. Csak az a baj, hogy ez együtt sem sikerül.

ANNA Nem tudom, hogy sírjak vagy nevessek. Bevallom, eddig felnéztem rátok, mert ha nem is sok, de volt némi siker a hátatok mögött, talán még sikeresek is voltatok a szakmátokban.

SÍPOS Büszke is lehetsz arra, hogy ismeresz bennünket!

ANNA Arra is, hogy felnőttként síránkoztok, mint a taknyos gyerekek? Felnőtt emberként, amikor egy kicsit durvábban megérintett benneteket az élet, már nem találjátok a helyeteket, lelki betegségektok, mit szólnának azok a pályakezdők, akiknek tapasztalatok nélkül kellene elkezdniük a pályafutásukat? Tudjátok, mit csinálnak? Keresik a lehetőségeket, hogy talpon maradjanak, egyik megalázó szituációból a másikba kerülnek, szinte naponta, már fillérekért is eladnák a tudásukat, ha igényt tartana rá bárki is! A mai negyvenesek ülnek a vezetői székekben, akik ott akarnak maradni még legalább húsz évig, a mai kezdő diplomások pedig kénytelenek napról napra megalázkodni, majd újra és újra felépíteni önmagukat, vagy legalábbis megpróbálni azt. Ti éppen ezt felejtettétek el, csak várakoztok, hátha rátok nyitja az ajtót valaki. Ennek lejárt az ideje! Lejárt az időtök! Én meg itt vesztegetem rátok az óráimat, itt vesztegetem egy szerencsétlen, kisiklott életű ember mellett az éveimet, aki képtelen szabadulni a saját fájdalomától, aki még arra is képtelen, hogy magáért tegyen valamit.

CSABAI Mire ez a heveség, Ann?! Vedd észre, hogy az akarnokságod álarca mögött bizonytalanság, félelem lapul! Vedd le az álarcod, drágám, és ott van mögötte egy kiszolgáltatott, ázott kisveréb, akinek el kell játszania a határozott embert, hogy esélye legyen az emberpiacon... De büszkeség is van a világon! Egy bizonyos teljesítmény után az ember már nem

alázkodhat meg bárki előtt, nem kérhet csak úgy, az már olyan kellemetlen. Itt már csak alkuk vannak: én ezt kínálom, és ezt várom érte cserébe. Sajnos nem kupecnak születtem...

ANNA De kedves Gábor, ez egy ilyen kor, az embernek mindig kérni kell, sőt, a kor nagy hatalmú urai még az alázatot is megkövetelnék sokszor, bármilyen kis szemétdomb tetején üljenek is. Ezt várják el tőled. Azt kérik, légy lojális, és ebbe minden belefér.

CSABAI Vagy pedig megpróbálsz olyat csinálni, hogy üzletet lásson a produktumodban!

ANNA Próbálkozz, csak látnám, hogy elkezded! De te csak naphosszat bámulsz magad elé, és azt hazudod, hogy gondolkodsz. Pedig már évek óta egyetlen épkezláb ötleted sincs. Legalább megpróbálnál alkotni valamit! Hová tűnt a kreativitásod?

SÍPOS Jól mondtad az előbb, ma csak a lojális emberekre van szükség, ők még használhatók, az ő gerincük könnyen hajlik. Régen az eszmékhez hú elvtársak kellettek, ma pedig a lojálisak. Anna, olvastam valamelyik szennylapban, hogy szóba került a neved az egyik bulvármagazin műsorvezetőjeként. Igaz ez?

ANNA A gondolatot is gyűlölöm, de lehet, hogy másra nem lesz lehetőségem. Úgy látszik, ezt az utat kell végigjárnom. Legfeljebb felveszek egy álarcot, amit mindig ahhoz a szerephez igazítok, amit éppen várnak tőlem, és igyekszem jó pofát vágni az egészshez. Nem engedhetem meg magamnak, hogy gyengének lássanak, mert a gyengékre nem kíváncsi senki. Ezért nyavalyogtok itt

hónapról hónapra a mi lakásunkban, már borzalmasan unom, rettentően unlak benneteket! Mert vegyétek már tudomásul, ma érdekesnek kell lenni, különösen annak, aki nyilvános szereplésre vágyik. Azt mondjátok: ha ehhez kurvának kell lenni, akkor nem szabad finnyáskodni! Talán igazatok van! Én is szeretnék már valamit felmutatni, valamit alkotni, de erre még csak a lehetőséget sem kapom meg. Mintha ma nem is lenne szükség az alkotásra. Az érdekességre, a különlegesre van mostanában kereslet. Hogy te ki vagy, milyen értékekbe hiszel, az senkit sem érdekel. Az ember attól fél, ha önmagát adja, akkor egyáltalán nem érdekes. Az a fontos, hogy az álarc, amit éppen viselsz, eladható legyen a piacon.

CSABAI Nem attól tartasz, herceg-nőm, ha önmagad adod, kiszolgáltatott leszel? Azt se felejtsd el, hogy idővel az álarcok ráégnék az arcodra, és kinek lesz olyan emberre, olyan barátira szüksége, akiről az odaégett álarcok sokaságát kell levakarni ahhoz, hogy megtudjuk, milyen ember is valójában?

ANNA Kit érdekel ez ma, Gábor? Kit érdekel a másik? Hogy közben belül iszonyúan üresnek érzed magad, az sem számít. Csakis az a fontos, hogy mit tudsz felmutatni, mitől válsz mások szemében érdekessé! Ma így működik a világ! Mikor veszitek már észre?

NÉMETH Ez nagyszerű! Micsoda hírekkel traktálsz majd bennünket: Julia Roberts teherbe esett, Anikónak, vagy ki a francnak túl nagyra szabták a mellét, milliárdokba kerül Madonna válása. Ez fantasztikus lesz, édesem! Minden este

tővig rágom a körmömet a képműelő.

ANNA Menj a francba, menjetek mindannyian a fenébe! Mit kerestek ti itt?! Mit keresek én köztektek?! Ti valóban korszerűtlenné váltatok és megöregedtetek! Kinek kellene a ti emlékkísérteitek?

OLGA Nehéz elviselni, hogy a nálunk fiatalabbak leírnak bennünket, és nem az fáj, hogy én csak nosztalgizáló nyugdíjasok előtt léphetek színpadra pár ezer forintért, hanem az, hogy akik bennünket követnek, milliőkat zsebelnek be az értéktelen, napok múlva már szemétkosárba kerülő vackaikért. Ez ellen ágál az igazságérzetem.

NÉMETH Már megint az igazságérzet! De nagyra vagytok az igazságaitokkal! A silányt előállítóknak, a szemeteknek, a kiskaliberűeknek is van egy igazságuk. Érvényesülni akarnak. Bármilyen áron! Ha pártkatonává kell válniuk, akkor azok lesznek, ha a politikusoknak mamelukokra van szükségük, akkor azt is vállalják, ha naponta más hapsinak kell szétrakni a lábukat, akkor azt, mert élni kell. Az emberiség története arról szól, hogy a nagy hal megeszi a kis halat. Titeket is megettek, miközben ti az erkölcsre hivatkozva gyártjátok a kisszerű igazságaitokat, értékekről, vagy miről beszéltek! Amikor egyedül az a fontos, hogy éld túl a mai napot, és lehetőleg gyűjts össze annyi pénzt, hogy holnap ne kelljen hétrét görnyedve állásért kilincselned! Vegyétek már észre: csak az maradhat életben, aki legyőzi a másikat! A legyőzöttek pedig még csak az sem adatik meg, hogy megkapja a lehetőséget a tehetsége bizonyítására.

Tudjátok, hány igazságát bizonygató, becsületes ember van jelenleg is a diliházban? Ez a világ már régen nem arról szól, amit ti gondoltok róla.

CSABAI A hétköznapiokról kellene beszélni, a létminimum szélén tengődő milliókról, azokról a gyerekekről, akikről már a születésük pillanatában kiderül, hogy szerencsésük van, ha a létminimum peremén képesek megkapaszkodni. Meg azokról az öregekről, akik egy végigdolgozott élet után a nyugdíjuktól az éhhalál szélén tengetik a napjaikat, és hiába vetnek a kiskertjükbe, még be sem érik a termés, máris ellopják tőlük. Kiszolgáltatottak és védtelenek, mi pedig a saját sebeinket nyalogatjuk, nem merünk beszélni róluk, vagy csak nem akarunk, félünk beismerni, hogy az ő sorsuk egy kicsit a mi felelősségünk is.

NÉMETH Vagy csak elkényelmesedtél, azt hitted, te már mindenért megdolgoztál, neked csak be kell söpörödnöd az elismeréseket, közben elfoglalsz egy helyet mások előtt, akik talán megpróbálnák befejezni mindazt, amit te félbehagytál.

OLGA Ne akarjátok már állandóan megváltani a világot, csak próbáljátok jól érezni magatokat benne! Nagyon finom ez a kevert, vagy mi a neve ennek a szocializmusból itt maradt ragacsos nosztalgiaitalnak. Ezt te hoztad, doktor? Kóstoltátok már? Még két pohárka és becsípek tőle, fantasztikus érzés! Aztán majd énekelek nektek, jó?

NÉMETH Ha lehet, kímélj meg bennünket ettől az élménytől!

OLGA Elénekelek nektek a nyolcvanötben megjelent lemezem valamennyi dalát. Tudod mit, Gábor?!

CSABAI Halljuk, mi jutott eszébe a mi kis énekesmadarunknak!

OLGA Írj egy zenés darabot, amelynek bázongoristanó a főszereplője, amit természetesen én akarok eljátszani. Elmesélem neked az egész életem, és akkor...

CSABAI Ilyen nagy feladatra én még nem vagyok képes, egyébként sincs olyan jó minőségű papír, ami méltó lenne a te szép életedhez.

NÉMETH És ki lenne kíváncsi arra?

OLGA Undokok vagytok! Megbántottatok...

NÉMETH Pedig ez igazán nem volt szándékunkban!

OLGA Az erkélyen kiszellőztetem a fejem, aztán azért is énekelek nektek. *(Felvesz egy pulóvert, s dudorászva elindul.)*

NÉMETH Muszáj? Valaki menjen utána, nehogy kiessen!

SÍPOS Tud ő vigyázni magára.

NÉMETH Hol tartottunk?

ANNA Mindig ugyanott. Körbe-körbe forogtok saját gondjaitok és nem létező gondolataitok körül, mindig ugyanott lyukadtok ki. Kíváncsi vagyok, megunjátok-e valaha?

CSABAI Csak az bánt igazán, hogy most döbbsentem rá, nem csináltam semmit.

SÍPOS Ez álszerénység, a múltkor láttam, ott vár legalább háromkilónyi újság bekötésre, amelyekben a kedvenc írásaid vannak, a könyvespolcon antológiák, amelyekben a jól sikerült riportjaidat őrzik meg az utókornak. Ez semmi? Próbáld meg egy kicsit szeretni önmagad!

CSABAI Ki olvassa már azokat? A múltkoriban szerettem volna összegereblyézni ezekből egy kötetrevalót, s az volt a kiadó válasza: ezen már túlhaladt az idő! Itt vagyok ötvenkét évesen, az

orvostudomány fantasztikus eredményekre képes, ha nem élek önpusztító életet, akkor van még hátra mondjuk tizenhét-húsz évem. Amennyiben nem rúgnak ki a munkahelyemről, tíz év múlva nyugdíjas leszek. Mivel töltöm addig az időt? Mivel töltöm ki a hátralévő életem?

NÉMETH Itt jön Terus, majd ő megmondja!

TERUS Mit kell nekem megmondanom?

NÉMETH Hogy házigazdánk mivel töltse azt a húsz évet, ami még hátravan az életéből.

TERUS Dolgozzon! Munka mindig van, csak meg kell találni. Aztán majd eljön az ő ideje, mert a világ változik, ne gondolja, hogy mindig így lesz, ahogy van! A falunkban két fiatal menedzser, vagy hogy a csudába nevezik ma őket, alig múltak harmincévesek, olyan autókkal járnak, hogy az önmagában a csoda, éppen tegnap hallottam, hogy mindkettő pszichiáterhez jár. Inkább azért aggódjon, hogy velük mi lesz! Mert az igazi nagy baj akkor történik velük, amikor leváltják őket, mert lelki betegséggel terhelve nem lehet még harminc évig vezetőként dolgozni. S ők akkor mihez kezdenek? Pedig még az életük delén se járnak! Vagy arra a sorsra jutnak, mint az a bankár gyerek a szomszéd faluból. Harmincéves korára mindene megvolt, kocsis, nyaraló, nők, aztán a férfiak, és egyszer csak fejbe lőtte magát. Azóta is csak találgatják, hogy miért tette...

NÉMETH Selye írja valahol, hogy milyen szánalomra méltóak, azok a férfiak és nők, akik mindig eggyel magasabb polcra kerülnek, mint amelyikre a képességeik

predesztinálják őket. Ettől jön a stressz, jönnek a betegségek, meg a könyörgés, hogy gyógyítson meg, doktor úr! Mind be vannak szarva a haláltól. Pedig a halál szép. Van valami méltóság- teljes abban, a megpróbáltatásoktól megkeményedett vonások elernyednek, s kiül rájuk a nyugalom...

CSABAI De addig is el kell jutni. Azzal a gondolattal nehéz megbarátkozni, amikor már csak lefelé vezet az út. Ahhoz kell a bölcsesség, hogy ezt derűvel vegyük tudomásul.

TERUS Nem beszélni kell róla, hanem dolgozni kell! Már akinek megadatik. Látnák csak, mi van nálunk! Százak állnak sorba, amikor a segélyeket osztják, amikor meg kézhez kapják, soknak az útja egyből a kocsmába vezet, hogy feloldja a hetek óta felgyülemlett feszültséget. Én még szerencsés vagyok, hogy a cselédjük lehetek...

CSABAI De Terus, maga nem cseléd!

TERUS Minek szépítenénk, maguk is tudják, a munka nem szégyen, a nagymamám is az volt, az anyám meg a körorvos cselédje volt, csak akkor bejárónőnek hívták. Akkor rossz ez, ha az embernek nem fűlik a foga a munkához. Így legalább ki tudom váltani a gyógyszereimet, nem úgy, mint sokan a falunkban. Mert ott van ám az igazi reménytelenség! Ha nem derogálna maguknak, eljöhetnének egyszer hozzánk egy kávéra, hogy lássák, milyen az igazi élet!

OLGA *(bejön az erkélyről, leveszi a kardigánt, megborzong)* Gyönyörűek a csillagok! Csak néztem az eget, dúdoltam, és minden csillagnak küldtem egy üzenetet, elküldtem egy-egy kérésemet, a vágyaimat. Képzeljétek, mintha

az angyalokkal beszélgettem volna! Teljesen megnyugodtam. Majd meglátjátok, minden jóra fordul.

NÉMETH Ezt mondták a csillagok?

OLGA Ühüm, de ezt úgysem érted. A kérges lelkű, cinikus állatok nem képesek megérezni a lélek finomságait. *(Odaáll a doktor háta mögé, beletúr a hajába, masszírozza a vállát.)*

SÍPOS De Olga!

OLGA Ne félj, ahogy eddig sem, most sem csallak meg.

SÍPOS És Debrecenben?

OLGA Csak egyszer, az botlás volt.

SÍPOS És Egerben?

OLGA Egyszer-egyszer. Te sosem jöttél volna rá, ha a nagy büntudatom miatt nem vallom be neked.

SÍPOS Nimfomániás az én kis feleségem!

OLGA Soroljam a szeretőidet?

(Csengetnek.)

TERUS Ki lehet az ilyen későn? Maradjanak csak, majd megnézem! Lehet, hogy már az unokám jött értem? *(Kimegy.)*

CSABAI *(Annához)* Nem várunk senkit. Ugye, te sem hívtál...

TERUS A művésznőt keresik.

ANNA Ki az? *(Kimegy a szobából.)*

TERUS Nem mutatkozott be, egy bozontos, szakállas, olyan tucatfigura, hívtam, de nem akar bejönni.

NÉMETH *(maró gúnnyal a hangjában)* Lehet, hogy a legújabb szapanopera főszerepét hozták a művésznőnek? Vagy felkérőt egy nemzetközi sikerhez vezető filmszerepre? Lehet, hogy egy szédítő karrier kezdetének vagyunk a tanúi.

OLGA Ne legyél cinikus, doktor! Irigy vagy, tudod, minél szebb karriert futna be Anna, annál kevesebb esélyed lenne, hogy meghódíthatod.

Átlátok a szitán, öregúr! De ne feledd, még le kellene győznöd Gábort is, és ő nem lebecsülendő ellenfél! Látod, hiába ostromlod Annát, nem vagy hatással rá. Nagy égés, beláthatod. De talán életedben először, emelt fővel kell viselned a kudarcot...

CSABAI Terus, ha megkérem, főzne nekünk egy kávét?

TERUS Természetes, mire elkészül, talán az unokám is megérkezik. Jó lesz már otthon, úgyis elfáradtam egy kicsit. *(Kimegy.)*

Függöny.

II. felvonás

*A szín változatlan. Olga a doktor tér-
dén ül, a doktor az énekesnő kézfejét
simogatja. Anna az ajtófélfának tá-
maszkodva áll, maga elé néz, Csabai
az ablakon bámul ki, Sípos tölt ma-
gának és lassan kortyolgatja az italt.
Mindenki csendben van, fél perc is el-
telik így, amikor a bejárónő belép az
ajtón, egyik kezében a tálca kávéval,
másikban egy gyümölcsös tálalt hoz.
Egy pillanatra megtorpan az ajtóban,
láthatóan meglepődik, leteszi az asz-
talra a tálcat meg a gyümölcsös tálalt.
Köhécsel, zavarban van a látványtól,
mint aki nem tudja eldönteni, van-e
köze ehhez az egész jelenethez, végül
megszólal:*

TERUS Hoztam a jó erős feketét,
meg egy kis gyümölcsöt is... Nem
ártana, ha ennének valamit, akár
jó zsíros falatokat, ami felszívja a...
De nagy itt a hallgatás! Ne hagyják
kihűlni a kávé!... Jót tesz az en-
nyi ital után... Már kivittem három
boros- meg egy whiskysüveget...
(*Majd váratlanul szinte sértetten
kifakad.*) Micsoda világ ez! Egyik a
férje szeme láttára ül a másik férfi
ölébe, a másik az ajtóban csókol-
gat egy jöttmentet!... Lehet, hogy
én már nagyon megöregedtem,
lehet, hogy engem rosszul nevel-
tek, de én ezt akkor se értem...
Igaz, nincs is közöm a maguk éle-
téhez, de megmondom őszintén,
akkor is, ha nem kíváncsiak rá, ez
engem egy kicsit felháborít... Kér-
nek még valamit, vagy mára befe-
jezettnek tekinthetem a cselédke-
dést? Kedden jövök, ha maguknak
nem jó, akkor szóljanak időben,
mert akkor másutt vállalok mun-
kát. Ugye tudják, hogy a jövő hé-
ten vége a hónapnak, akkor el

kellene számolnunk végre! Igaz,
még nem csengetett az unokám,
de inkább megvárom őt az utcán,
még elég kellemes az idő, csak
sötét van, de majd megállok egy
villanyoszlop alatt, remélem, most
sem késik sokat ez a gyerek.

NÉMETH (*kíméletlen iróniával*) Kínos
lehet, barátom, hogy ebben a kap-
csolatban csupán az eszedre van
szükség...

TERUS Ezt már hallgatni se bírom.

(*Kímegy, hallani, hogy becsapja ma-
ga után az ajtót, Csabai bekapcsolja
a rádiót, nagyon halkán szól a zene,
visszamegy az ablakhoz, előbb hos-
szan néz ki az ablakon, majd ráül a
radiátorra, kezébe vesz egy hamu-
tartót, rágyújt, egyenként végignéz
a társaság tagjain, mintha nem tud-
ná eldönteni, kihez szóljon. Maga
elő réved, aztán váratlanul megtöri
a csendet.*)

CSABAI Még nem is meséltem nek-
tek, tíz évvel ezelőtt egy kis böl-
csészkurva ellopta az igazi drámá-
mat... Négy évet öltem a megírá-
sába... Úgy éreztem, hogy abban
minden szó a helyén volt... Azt
ígérte, hogy visszaadja, aztán meg
azt hazudta, hogy a Balaton vizén
egy csónakban olvasta, amikor
egy nagy szél felborította a csóna-
kot... Azóta nem tudom rászánni
magam, hogy írjak valamit... Már
legalább tízszer újra kezdtem, de
az első felvonás végéig sem jutot-
tam... A hatalom és az ember kap-
csolatáról szólt... Valamiért nem
tudom visszahozni azt a miliót,
amiben játszódtam... Nem értem,
miért... Azt írtam meg, hogy talán
nem is vagyunk felelősek semmi-
ért, csak rosszkor születtünk, mert
amikor rendszerek, korszakok vál-
toznak köröttünk, akkor nem is

biztos, hogy az ember bűne az, ha nem tud kiigazodni az értékrendek között, ha nem tud kibújni a bőréből, ha nem tud alkalmazkodni az új korszak új normáihoz, ha hirtelenjében nem is érti, miért változnak meg az emberi kapcsolatok...

NÉMETH Te sosem tudsz megszabadulni a saját gyötrelmeidről...

CSABAI ...ha volt közöd a korábbi bűnökhöz, ha nem, akkor is gyanús vagy... Már csak azért is, mert éltél... Mert nem lázadtál, vagy csak ésszel, és nem az új hatalom birtokosainak asztaltársaságában tetted, már nem vagy méltó hozzájuk... Kidobnak a hajóból... Most ők aratják le annak az eredményét is, amiért te is küszködtél egykor... Mert a hatalom képes kisajátítani mindent... Te pedig szégyenkezz csak, mert nem tudsz hajbókolni nekik, amivel a lojalitásod bizonyítanád... Ha patetikus akarok lenni, azt is mondhatom, hogy egy kicsit igazságtalanul bántak el velünk... Pedig mennyi munkánk lett volna még... és most a játéktérre se engednek bennünket... Biztos vagyok abban, hogy ezt visszakapják valakitől, az lesz a leginkább fájó, ha éppen a saját gyerekeiktől... Egyszer jön egy huzat, és huss, kisöpri őket... Ne kérdezzétek, hogy azután mi lesz, azt nem tudom...

NÉMETH Csak nehogy valamiféle új igazságban reménykedj! Annak még nagyobb csalódás lehet a vége.

CSABAI Ilyenkor csak káosz van... azt érzed, hogy meg kell állnod a lábodon, miközben csúszik ki a talpad alól a talaj... Volt már ilyen a világtörténelemben. Ilyenkor mindenki a helyét keresi, meg a

felelősöket. De ki tehető felelőssé azért, mert a világ megy a maga útján előre?

ANNA Ezért mondogatod, hogy egy ilyen korban mindenki úgy boldogul, ahogy tud. Nincs erkölcsi alapunk arra, hogy bárkitől, bármit számon kérjünk, mert nem tudjuk, hogy mi motiválja a lépéseit. Mert az csak nem bűn, ha az ember meg akar élni, ha élni akar, bármi áron?

CSABAI Így van!

SÍPOS Most miért jössz elő ezzel a senki által nem látott drámával? Büszkélkedni akarsz azzal, hogy neked negyvenkét éves korodban egyetemista szeretőd volt? Nem jutott még eszedbe, hogy talán nem is volt olyan jó az a dráma, ha nem tudta újra megírni?! Talán hazug volt az egész, és két papírlapot sem érdemelne meg ez a gondolat. Neked kell a leginkább tudnod, hogy azoknak a műveknek, amelyeknek meg kell születniük, azok megszületnek. Ez meg nem hiányzik senkinek, mert az a marhaság, amit itt most elmondtal, kedves barátom! De nincs is már ennek jelentősége, Gábor. Vagy ezzel akarod felmenteni magad, amiért nem írtad meg azt a drámát, amivel a kapcsolatotok kezdete óta Annát is hitegeted?

CSABAI Nem hitegetek senkit, és nem is tartozom senkinek! Őt csak az alternatív színháztársaság érdekli, ő már egy más korosztály, barátom! Neki csak az a jó, amiben a világ kifordul a sarkaiból, minden más ódsi!

SÍPOS Találkoztál már olyan színésznővel, aki egy főszerepért nem dobja sutba az elveit, nem találja meg azonnal az érveket ahhoz, hogy a hagyományos színház

előnyeit ecsetelje?! Vagy legalábbis nem magyarázza bele az értéket? A színészember az ilyen, nem kell megharagudni érte, neki csak a színpad fontos, némelyiknek semmi se drága érte. Miért hazudsz? Te is tudod, hogy Anna drámát várt tőled, amit kimondottan neki írsz, olyan szerepet várt, amit senki más nem képes eljátszani...

ANNA Engem hagyjatok ki ebből a játszmából!

SÍPOS ...legalábbis reménykedett benne. Lehet, hogy csak a dráma kellett volna és nem te, és most már a lakásotok ajtájában csókolgatja az avangárd színészt vagy rendezőtjé. De az is lehet, hogy író volt, akivel lecserél téged. Hová jutottál, Csabai? Már régen nem olyan vagy, amilyenek mi szerettük. Te voltál az iránytű a társaságunkban, hozzád lehetett igazodni!

CSABAI Gondoltatok már arra, hogy csupa zsákutca az életünk? Olga szerelmesen ücsörög a doktor térdén, miközben a doktor megőrül Annáért, aki ide rendeli egy csókra az alternatív színházban bohóckodó – Terus szerint – torzonborz szeretőjét, Sípost még mindig az a debreceni kóristalány hozza lázba, akit rábeszél arra, hogy vele együtt végezze el a jogi egyetemet. A kislány szorgalmasan biflázza a számára érthetetlen jogszabályokat, aztán visszazökött a kórusba énekelni, mert őt csak az tette boldoggá. Én meg csak nézlek titeket és röhögök rajtatok! Kínlódjatok csak, barátocskáim, nekem legalább van mire emlékezni! Volt egy nem mindennapi életem! Ah, mit tudtok ti erről?!...

(Németh fölsegíti a térdéről Olgát, aki a dohányzóasztalra ül, gyümölcsöt majszol, majd azzal szórakozik, hogy egy banánt lógat a doktor whisky-jébe, jót nevet magán, és megeszi a banánt).

OLGA Jaj de finom! Kóstoljátok meg ti is! Whiskys banán, hát ez, esküszöm, világszabadalom! Most jut eszembe: írhatnék egy szakácskönyvet az efféle különlegességekről! Kitalálok még néhány ilyen dolgot és megírom. A sznobok meg úgysis tolongnak érte, végre megint dedikálhatnék és megint címlapra kerülnék: *Papp Olga könyvet írt!! Az énekesnő különleges ételei*. Micsoda szenzáció lenne, nem gondoljátok?

NÉMETH Fenemód nagy szenzáció lenne, Olgikám!

SÍPOS Remélem, magadon röhögsz igazán, Gábor! Mert én jól elvagyok itt, legfeljebb a büszkeségem szállt kicsit alább, meg nem merek igazán a barátaim szemébe nézni. Ahogy elmenni se merek, mert attól félek, hogy kibeszéltek a hátam mögött, azt már nem! Akkor inkább röhögjetelek a szemembe! Csak legyen pofátok hozzá! Mintha a ti életek nem lenne legalább olyan szánalmas, mint az enyém! (*Olgához fordul.*) Akkor vettelek feleségül, amikor a te karriered már leáldozóban volt, már harkizni is alig hívtak. Szép voltál, és én biztonságot akartam adni neked. És most a doktor...

NÉMETH Aggodalomra semmi okod, barátocskáim, abszolút egyoldalú a vonzalma. Soha nem történt köztünk semmi, de egyébként is tudod: fájdalom, de Olga nem az esetem.

SÍPOS És ez mennyiben jelenthet vigaszt neked doktor? Amikor velem van, akkor is a te ágyadban kalandoznak a gondolatai, igazán baráti gesztus tőled, hogy megvizsgasztaltál!

NÉMETH Nem kell túl nagy jelentőséget tulajdonítani az ilyesminek, kis barátom! Legalább önmagadhoz légy őszinte, mi a fülünket is befogjuk, ha akarod: te hányszor gondoltál más nőre, miközben őt ölelled?

OLGA Ilyen nem volt! Ilyesmi mellett nem fordulhat elő!

SÍPOS Nem, persze hogy nem drágám, csak tudnám, miért nézek el neked mindent!?

OLGA Mert szeretsz. Nem úgy, mint egy feleséget, hanem örökösen úgy, mint egy nőt, akit óráról órára meg kell hódítani. Nem is csodálom (*kiperdül a szoba közepére, különféle pózokban tetszeleg, a doktor elé, mintha fotóznák éppen*), mert csak így lehet egy kapcsolatot életben tartani. Te csábítasz, én pedig elcsábulok, engedek az én kis parasztnak.

SÍPOS Olga...

OLGA Hallgass, most én beszélek! A házasság ugyanis egy rohadt nagy üres doboz, amibe csak belepszédülünk, s a végén olyan egyedül maradunk egymás mellett, mintha nem is ismernénk egymást. Együtt megöregedni, milyen szépen hangzik. Tegnap láttam az utcánkban egy idős házaspárt, a férfi gyakran megállt, nehezen vette a levegőt, a felesége meg hátra sem fordult, látszott, hogy milyen nagy teher neki a saját férje. Pedig az öregúr valamikor egy igazi macsó lehetett, akiért talán még nem is olyan régen döglöttek a nők! Megrokkant, aztán tehetetlen

lett. Ilyenek leszünk mi is, akarunk egyáltalán ilyen öregkort magunknak? Pedig valamikor ők is boldogok lehettek. Azt érzem én is, hogy szinte észrevétlenül ment el mellettünk a boldogság, amiből nem érzünk már semmit, esetleg felvillan egy-egy külföldi út megfakult élménye, ami néha átsegít a holtpontokon, de a neheze ezután jön. A hétköznapiakban, amikor meg kell tanulni egymással élni, akkor is, amikor már nem lángolnak, sőt, nem is pislákolnak az érzelmek. De rohadt érzés, tudomásul kell venni azt, hogy elkopott a szerelem, és marad a megszokás! Továbblépni pedig nem tudunk, holott csakis ez tenne jót mindkettőnknek. Nincs erőnk hozzá, meg bátorságunk sem. Így az ember napjait betölti az önmarcangolás, hogy mit keresünk mi még egymás mellett, amikor egyedül talán a holtpontjainkról is könnyebben elmozdulhatnánk. Így pedig csak gyötrődünk a magunk lelkiismeret-furdalásával. Egyszer egy jósnő azt mondta, hogy lelkiismeret-furdalása akkor van igazán az embernek, ha olyan hibát követ el, amit az előző életében is elkövetett.

NÉMETH Te mindenféle marhaságot elhiszel! Ezek szerint az én előző életem is arról szólt, hogy elszedtem az emberek pénzét! Marhaság. Az ember egyszeri és megismételhetetlen. A pénz pedig ahhoz megy, aki megérdemli. Képzeld, láttam egy betegemet, hogy a családtagok nem tudták rámszakolni a hálapénzt.

SÍPOS Ezt nem hiszem el!

NÉMETH Sosem gondoltam, hogy a becsületességemmel teszek rosszat. A férj a nekem szánt

hálapénzzel lement a kocsmába megünnepelni, hogy meggyógyítottam a feleségét. Kikezdett a kocsmárosnéval, és úgy összeverték, hogy az éjszakai ügyeletben alig tudtam összedrótozni. Nem hiszitek el, lelkiismeret-furdalásom volt, amiért nem fogadtam el a pénzét!

ANNA Teli vagyunk megmagyarázhatatlan dolgokkal. Napok óta azt érzem: valami történik velem, valamitől más lesz az életem. Mint ha helyrehozhatatlanul tönkrement volna bennem vagy köztünk valami.

OLGA Ugyan, drágám, túl érzékeny vagy! Majd amikor legközelebb találkoznak és visszaemlékszünk erre az estére, rájövünk, hogy semmi sem történt, nincs is jelentősége az egésznek.

ANNA És egymás szemébe tudunk nézni?

OLGA Persze, édesem! Bátran! Végére is mi kedveljük egymást, elhiszük egymás füllentéseit, mert mi nagyon erősek vagyunk. Még azt is megbocsátjuk, ha valaki megbotlik egy kicsit, mert a becsületünkre nagyon vigyázunk.

ANNA Van nektek egyáltalán jogotok becsületről beszélni? Úgy dobálóztok a nagy szavakkal: becsület meg tisztesség, mintha ennek bármi jelentősége lenne az életekben. Felőrölnék bennünket a hétköznapiak. Harminckét éves vagyok, és máris felőrölt az élet. Teli kellene lennem alkotóerővel, de csak ötleteim vannak, módot sem kapok azok megvalósítására. Hány évet öregszem egy este köztetek? Ötöt, tízet? Egy ilyen este után úgy érzem, hogy elröpült a fiatalságom, mintha máris az öregségre kellene felkészülni,

pedig csak most kellene hogy igazából kezdődjön a karrierem! Mi van mögöttem: kiégett szerelmek, néhány epizódszerep, és semmi más. És előttem? Lehet, hogy már semmi?! Kérdezzétek egymástól: mit álmottál, oh, megint a folyóval küszködtél? És átúsztad? Keressük az álmok jelentését, aztán nem történik semmi. Nem lehet, hogy az egész életünk valakinek a rohadt álma, és mi csak vergődünk benne? Nem tudom, már semmit nem tudok. Mondjátok: mi történik itt? Meddig kell még élni?

NÉMETH Elfáradtál, Ann. Egy kicsit elfáradt az életed. Váltanod kell! Gábor, engedd el őt!

CSABAI Beszéljétek meg egymással! Semmi közöm hozzátok!

ANNA Itt volt a boldogság a kezemben, bárkinek meg mertem volna mutatni, aztán egyik pillanatról a másikra kiderült, hogy szappanbuborékot őrzök a tenyeremben, és most azt mondod: – Semmi közöm hozzátok! Mit keresek én itt? El kell mennem innen, nincs a lakásnak egyetlen zuga sem, ahol ne volna áporodott a levegő! Ebbe belepusztulok! El kell mennem innen, érted?! Értitek?! Most kezdek mindent elölről.

NÉMETH Biztos lesz erőd hozzá! Rám bármikor számíthatsz, bár most már tudom, hogy nem rám van szükséged.

SÍPOS Végre hogy megértetted, doktor! Az intelligens nők nehezen viselik az öreg, pénzes hapsik tolatkodó közeledését. De téged hatalmába kerített az alkohol, ledőntötte a korlátaidat, azt hitted, tiéd a világ. Nem lehet könnyű elviselni, hogy a korlátok az alkoholszint csökkenésével szinte maguktól visszaállnak a helyükre.

Ilyenkor jó eljátszani a megértő, az igazán empatikus doktort. Gratulálok, öregem! Fantasztikusak a szerepjátékaid!

NÉMETH Ne köszöröld rajtam a nyelved, ügyvédkém! Inkább vigyázz a te kis énekesmadaradra! Na, minden jót nektek. Majd jelentkezem! *(Elköszön mindenkitől.)*

OLGA Várj, jövünk mi is! *(Elköszönnek, Csabai kimegy, becsukja utánuk az ajtót, Olga még visszaszól:)* – Aztán vigyázatok egymásra! *(Csabai visszajön, rágyújt, leül a dohányzóasztalhoz, tölt magának. Anna az ablaknál áll, az utcára néz, aztán hirtelen megfordul. Rágyújt.)*

ANNA Ne haragudj, meglehet, hogy csúnyán viselkedtem! Bizonyára hibáztam, kérlek, nézd el nekem!

CSABAI Nem akarom tovább cipelni a fájdalmat, amit okoztál, ezért megbocsátok.

ANNA Nem történt semmi olyan, ami a legcsekélyebb mértékben is megingathatná a bizalmadat...

CSABAI Végtére is, nem zárhatlak kalitkába. Megvan a saját életed. Szabad vagy, Ann! Nem esküdünk egymásnak örök hűséget, csókolgathatsz jöttmenteket, kacérkodhatsz a doktossal, a mi kapcsolatunkon ma este nem sokat változtatott, csak a régóta esedékes döntést kényszerítette ki. A lakásod megvan, ha jól emlékszem, a múlt héten mondott fel a bérlőd.

ANNA Nem túl egyszerű ez így, Gábor?

CSABAI Miért komplikálnánk? Azzal csak a magunk helyzetét nehezítenénk. Így még talán mosolyogni is marad erőnk. Persze, miért is tagadnám, fáj egy kicsit, de túléltem már ennél nehezebbet is.

Csak azok a nyomorult emlékek ne kínoznának! Emlékszel, Ann? Amikor először találkoztunk éppen túl voltunk valamin, én az első házasságomon, te pedig egy játékszerként kezelt kapcsolaton. Mindketten éreztük, hogy valamit újra kell kezdeni. Eleinte ostobán elbeszélünk egymás mellett, ki tudja, miért kerestük és kerültük egymás tekintetét. Tudtuk, hogy nemcsak a korkülönbség miatt nem illünk egymáshoz, hanem azért sem, mert más szabályok szerint éljük az életünket, a tűz sosem tud megbarátkozni a vízzel, bár ki tudja?... egyik nincs meg a másik nélkül... Talán ezért történt minden, amikor egyszer valami jelentéktelen mondatodnál megláttam a szemed tükrében az arcom, tudtam, hogy elvesztem. Egyszerűen visszavonhatatlanul beléd szerettem, Ann! És ezen nincs mit szépíteni. Egy kicsit szégyelltem is, hiszen nem normális, hogy az ember közel az ötvenhez találkozik valakivel, találkozik azzal az érzéssel, ami már nem illik a korához. Te sokáig úgy tettél, mint aki nem veszi észre az egészet, sőt folyton arról papoltál, hogy mennyire szánalmasak azok a kapcsolatok, ahol a korkülönbség meghaladja az öt évet, te olyat el sem tudnál képzelni, meg is vetnéd magad, ha ilyenbe bonyolódnál! Nekem akkor, ma sem tudom, hogy miért, de nem volt erőm elmenekülni. Istenem, mekkora barom voltam! A fene se tudja, honnan jött az érzés, hogy valami láthatatlan szál köt össze bennünket, ezért minden sértésed elviseltem. És ma sem tudom, hogy miért... Talán azért, mert azt láttam, tetszik neked és élvezted,

hogy próbálok neked nyilvánosságot teremteni, ami átmenetileg sikerült is. Jó volt látni, hogy örültél, bár sokan figyelmeztettek, hogy ez a vonzalom egyoldalú. Nem hittem nekik, pedig igazuk volt. Aztán, amint átmenetileg elvették tőlem az igazi munkát, közömbös lettem neked. Nincs ezen mit szépitni. Így sikerült, Ann, vegyük tudomásul, és viseljük alázattal a helyzetet.

ANNA Te és az alázat, ugyan, Gábor! Te csak követeled másoktól az alázatot, de fogalmad sincs arról, hogy miként kell alázatosnak lenni. Matatsz itt az emlékeid között, és semmi egyéb. Most ne beszéljünk arról, milyen terveid voltak. Kisregények, novellák, szociográfiák és riportkötetek a mai világról, és ha tagadod is: főszerepek a te Annádnak, ahogy akkoriban mondtad. Pedig de bíztam benned! Nekem is voltak terveim és vannak emlékeim. Reméltem, hogy egyszer a te darabodban elénekelhetek egy dalt a színpadon, amikor átadhatom magam a zenének, az éneknek, mert az maga a csoda, az adja a színjátszás teljességét. Megesett már ilyen velem. Csak álltam a színpadon, a háttérben szólt a zene, de ott nem a hangszer volt a fontos, hanem én. A nézők pisszenni se mertek, megrészegedtem ennek a szépségtől. Karnyújtásnyira voltak tőlem az emberek, és én mégis megszabadultam az irigységtől, a bizonyítási kényszertől, minden földi dologtól. Eggyé váltam a zenével. Folyt a könnyem, azt éreztem, hogy a hangom valahol nagyon belül szól, ott, ahová rajtam kívül nem jut el senki. Ott és akkor csak én voltam a fontos, értem volt

minden, és egyre közelebb kerültem a csodához, önmagam belső valójához. Már-már azt éreztem, én magam vagyok a dal, a csoda, ha úgy tetszik. Érinthetetlen voltam, és bennem muzsikált a világmindenség. Ez maga volt a mámor és a teljesség. Ritkán vannak az embernek ilyen pillanatai. De nekem van másik is. Egyszer, amikor a Balatonon egy csónakban szeretkezés után a fiú elment úszni. Feküdtem meztelenül a csónakban, ragyogott fölöttem a telihold, a csillagok. A fényük olyan volt, mint egy simogatás, a hullámok nyaldosták a csónakot, a morajlás végigszaladt az idegpályáimon, engem mégis valami végtelen nyugalom szállt meg. Azt éreztem, hogy én vagyok a föld, a víz és a levegő, a fény és a sötétség, a mélység és az ég, én voltam maga a teljesség. Ott maradtam hajnalig, megvártam, amíg valószínűtlenül vörös fényével a nap megjelent a látóhatár szélén, olyan volt, mint egy giccses álom. Mégis, leírhatatlan harmóniába kerültem a természettel, hozzátartoztam valamihez. Szabad voltam, mámorítóan szabad. Akkor nagyon irigyeltem a hattyúkat, a sirályokat, a növényeket, meg mindent és mindenkit, aminek és akiknek a rövid létük ebben a harmóniában telik el. Az ilyen pillanatokért érdemes élni, ezeket kerestem benned és melletted. De soha nem engedted igazán közel magadhoz, nem engedted, hogy ezt közösen megéljük. Nem igaz, hogy te ezt nem keresed, hogy nincs igényed az efféle élményekre! Az az igazság, hogy nem is törekedtél erre. Pedig szárnyalni akartam veled és melletted, meghódítani mindent

és mindenkit. Nem tudom, átélhetek-e még valaha hasonlót. Félek, hogy már soha. Mert mellette semmiből nem lett semmi. Ehelyett mint egy sehol nem jegyzett vállalat sajtósa ostoba nyúl-farknyi közleményeket fogalmazol a céged nevében, néha megírsz egy-egy, a korábbi önmagadhoz képest minősíthetetlen cikket éppen abba a lapba, ahol még szóba állnak egyáltalán veled. Áltatod magad, hogy semmit nem kopott a tehetséged, pedig ha tudnád, milyen messze vagy a régi önmagadtól, azt gondolom, hogy végleg felhagynál az írással.

CSABAI Segítettél?!

ANNA Rajtad nem lehet segíteni! Te sorozatban olyan helyzeteket teremtesz, hogy rajtad ne lehessen segíteni, mert akkor gyengének érzed magad. Te utárod, ha gyengének látnak! Inkább a függetlenséged látszatával tudatosan butítod magad, s azzal vagy elfoglalva, hogy felmentéseket fogalmazz meg önmagadnak. Ehhez nem vagyok partner. Te, az egykori nívódíjas! A híres riporter! Meddig bujkálsz még? Mikor veszed végre tudomásul a tényeket? Mikor térsz már észhez?!

CSABAI Főlöszlegesen vádolsz! Valahol a kezdet kezdetén hibáztunk, amikor, talán azért, hogy ne veszítsük el egymást, nem mertünk kíméletlenül őszinték lenni egymással. Istenem, hogy gyűlöltem, amikor a kapcsolatunk kezdetén az elköszönéskor flegmán utánam szóltál: – Majd holnap hívlak! – Aztán elmúlt egy hét, néha kettő is, és ha véletlenül szükséged volt rám valamiért, még azt sem mondtad: elnézést. Tudod milyen megalázó volt ez az

egész? Már akkor tudtam, hogy csak akkor hívsz, ha szükséged van rám, mégis örültem azokon a délutánokon, amikor akár háromszor is felhívtál. Aztán hetekig semmi, arra hivatkoztál, rossz volt a telefonod... És számtalan apró tódításon kaptalak, úgy tettem, mintha elhinném ezeket, pedig az ilyen apró hazugságokkal játszottad el a bizalmamat. Csodálkozol, ha sokáig azt éreztem, hogy engem is csak használni akarsz? Meglep, hogy sosem mertem igazán bízni benned? Mert azt láttam, hogy vércseként csapsz le mások butaságára és hiúságára. Nagyon értesz ahhoz, hogyan tegyél fontossá, hogyan használj embereket a pillanatnyi céljaid érdekében, úgy, hogy ők azt észre sem veszik. Miért nem mertem a képedbe mondani, hogy te mindenki-ben csak önmagad szereted? Miért nem volt erőm akkor faképnél hagyni téged? Hiába voltál az az ember, akít a legközelebb éreztem magamhoz, mondhatnám úgy is, akít a legjobban szerettem, erről tudomást se vettél. Kecses léptekkel sétáltál el az érzéseim mellett. Csak a belőlem nyerhető profit érdekelt...

ANNA Tudod jól, a kapcsolatokat kettőnknek kerestem volna. Szerettem volna elérni, hogy a tehetséged szerint élj!

CSABAI Ne hazudj, Anna! Legalább nekem ne hazudj! Te is tudod, hogy nem ez volt a célod! Ha nem is bíztaál abban, amit ez a sok hülye mondott, hogy drámákat írok, amelyeknek te játszhatod el a főszerepét, de a telefonkönyvemre, a kapcsolati tőkémre valóban szükséged lett volna. Nem engem szerettél, hanem a hitet,

a reményt, amit belém vettedél, s közben észre sem vetted, hogy olyan nagyra rajzoltál engem, amilyen sosem voltam a valóságban.

ANNA Ez nem igaz!

CSABAI Amikor két nehéz helyzetben lévő ember találkozik, akkor mindent képesek elhinni a másiktól. Azt hiszik, ha a szerencsétlenségüket összeadják, abból még valami jó is kijöhet. Nem, Ann, ez nem így van. Hibáztam. Makacsul ragaszkodtam hozzád, elméleteket gyártottam, hogy téged rendelt mellém a sors. Ha így is van, akkor is csak átmeneti időre. Rosszul mértük fel a kapcsolatunkban és a magunkban rejlő lehetőségeket!

ANNA Pedig mennyire bíztam. Egy éve éltünk együtt, amikor terhes lettem, harminc táján már minden nő vágyik gyerekekre. Máig nem értem, miért ragaszkodtál ahhoz, hogy vetessem el...

CSABAI Mert szerettem volna, ha a mi gyerekünk valóban a miénk!

ANNA Ezért mondtad egyszer részegen, hogy nem tudnál szeretni egy fattyút, mert nem tudod melyik ágyjelenetemből maradtam terhes? Ki tudtam volna kaparni a szemed! Annak a gyereknek te lettél volna az apja!

CSABAI Sokfélét beszéltek akkoriban...

ANNA Mit!? Mit tudtak beszélni?

CSABAI Például azt, hogy a nyúlfarknyi szerepeid sem voltak híján az efféle előzményeknek...

ANNA Te mindenféle marhaságot elhiszel?!

CSABAI Szenvedtem ettől, Ann! Érted? Szenvedtem. És te forgattad bennem a kést! Egyszer szenvtelen arccal elmesélted, hogy amikor egyik reggel filmezni hívtak, ágyjelenetet kellett produkálni

valami nyolcvanadrangú színészpalántával. És akkor én majdnem megőrültem, Ann! Pedig tudtam, hogy nem szeretted, és mégis! Akkor jöttem rá, hogy mennyire szeretlek. És mekkora tévedés volt beléd szeretnem!

ANNA Mit mondjak akkor én a piszkos kis kalandjaidra, a piszkos kis ribancaidra, akiket beállítottál a zuhany alá, adtál nekik egy törölközőt meg egy szappant, közhelyekkel tömted a fejüket, hogy elmondhasd: jót tettél velük, közben kaptál egy sztorit, amivel nem tudtál mit kezdeni!

CSABAI Nem akartam visszaélni a bizalmukkal.

ANNA Így voltál mindennel, a politikusok közül is az olcsójánosok érdekeltek, akik hirtelen meggazdagodtak, aztán öt perc alatt letörölték őket a térképről. Pedig ha a nagyokhoz igazodsz, lehetett volna belőled valaki! Belőlem is csinálhattál volna valakit! Hány és hány filmszerepre ajánlhattál volna!

CSABAI A filmvásznon sokkal odaadóbb szerető voltál!

ANNA Az ostoba féltékenységedbe meg a férfiúi büszkeségedbe dögölt bele a kapcsolatunk, mert nem tudtad elválasztani a filmvásznat a valóságtól.

CSABAI De el tudtam, Ann, mégis szenvedtem az egésztől, talán nem is magam miatt, hanem azért, mert nem vetted észre, nem akartad észrevenni, hogy eszközként használnak!

ANNA Miért akarod elérni, hogy szálnalmasnak érezzem magam? A túlérzékenységed, ez a másik...

CSABAI A túlérzékenységem tett olyanná, amiért megszeretted, vagy legalábbis azt színlelted.

ANNA Meg a túlérzékenységed miatt kellett elvetetnem a gyerekeket! Már kétéves lenne... ilyenkor a legédesebbek... biztos rám hasonlítana... azóta nem tudok teherbe esni... lehet, hogy soha nem lehet gyerekem... elvettél három évet a fiatalságomból... Az én koromban már sokkal igényesebb az ember... Lehet, hogy már nem is találok olyan férfit, akivel szívesen nevelnék fel egy gyereket...

CSABAI Bárkivel, Ann, aki hajlandó alárendelni magát a te akaratodnak, aki ellenvetés nélkül szolgál téged, aki csak akkor vágyik gyengédségre, ha gyengéd akarsz lenni, aki hajlandó az allűrjeidet kiszolgálni. Mert te mindenkin uralkodni akarsz! De figyelj, mert te csak olyan ember mellett boldogulhatsz, aki hozzád tud tenni valamit, ehhez viszont vagy nagyon okosnak kell lennie, vagy hihetetlen belső intelligenciával kell rendelkeznie, mert egyébként öt perc alatt éled fel azt a tartalékot, amit az önmagad felépítése során mellettem felhalmoztál. Mert jó, ha tudod, mellettem lettél felnőtt, ismerted meg a benned rejlő lehetőségeket.

ANNA Hazudsz!

CSABAI Dehogy, Ann, csak még most is meg akarlak óvni a csalódásoktól, bár fölösleges, mert akarnok vagy és végtelenül önző.

ANNA Ez nem igaz!

CSABAI De, sajnos igaz. Régóta tudom, nekem ez a szerepem, azért vagyok, hogy te nagyobb karriert csinálj, és én ebben a kapcsolatban csak másodhegedűs lehetek. Nekem érted kell lenni! Nem veszed észre, hogy a beszélgetéseink kilencvenöt százaléka rólad

szól, miközben mindenütt az elbűvölő lényt játszod, a titokzatos, a sejtelmes nőt, akit meg kell fejteni. És iszonyatosan élvezed, amikor azt fürkészik: ki is lehetsz valójában? Ha kell, óránként változtatod a szerepedet, csak hogy rád figyeljenek. De engem már nem érdekel a titok, Ann! Te akkor vagy szép az életben és a színpadon egyaránt, ha mersz őszinte lenni. Holott te éppen ettől tartod esendőnek magad. Engem pedig a titokzatosságod már nem érdekel. Már nem akarlak megfejteni, elegendő volt a szerepjátékaidból!

ANNA Akkor meg nincs szükségem rád! Te nem is értesz engem!

CSABAI De, értelek, Ann! Nagyon is értelek. Bár tudom, hogy neked ugyanúgy szükséged lenne rám, mint nekem rád, de mi már régóta elbeszélünk egymás mellett. Igazad van, valóban jobb, ha nem folytatjuk. Látod, a doktor is rájött.

ANNA *(mérhetetlen gúnyjal)* Jó lenne, ha rám bízna a döntést, Gábor! Aljas vagy, amiért az elromlott kapcsolatunkért csakis engem tartasz felelősnek! Talán nem volt az véletlen, hogy a kapcsolatunk kezdetén mindenképpen menekülni akartam tőled, próbáltam meggyőzni magam, hogy nem szeretlek, hogy ez a vonzalom valami tévedés lehet, hogy csupán csak emlékeztetsz valakire a gyerekkoromból vagy nem tudom, honnan, talán egy arcra, amit a vonatablakból láttam, mégsem voltam elég erős ahhoz, hogy elmeneküljek. Most itt vagyok harminckét évesen, mire megyek a kidobott, talán legfontosabb három évemmel?!

(Csengetnek. Csabai megy ajtót nyitni, Anna bekapcsolja a rádiót, zenét keres, majd pezsgőt tölt magának, lassan kortyolgatja, az előszobából az orvost halljuk.)

NÉMETH De jó, hogy még ébren vagytok... itt felejtettem a zakóm...

ANNA Boldogok vagyunk, hogy ismét láthatunk.

NÉMETH Van otthon legalább egy tucat, de az utóbbi időben valamiért ez a kedvencem... biztos ti is vagytok így egy-egy ruhadarabbal, ezért jöttem vissza, úgysem tudom, mikor találkozunk legközelebb...

CSABAI Amikor úri kedved úgy tartja...

ANNA Vagy amikor tönkre akarod tenni mások estéjét!

NÉMETH Érződik a drámai feszültség a levegőben... azért remélem, nem marjátok egymást, hiszen ti nagyon szép pár vagytok... a ti kapcsolatotok biztos az égben kötöttet... ez egészen biztos... nekem hihettek... hiányoznátok, ha nem együtt láthatnálak benneteket, úgyhogy tegyétek félre az ostoba feszültséget, hátha sikerül rendbetenni a napjaitokat...

ANNA Neked éppen az ellenkezőjében vannak elévülhetetlen érdemeid!

NÉMETH Eltúlzod a szerepem, Ann! Nekem a szakmámból adódóan mindig tényszerűnek kell lennem, ez általában sokkolja a barátaimat.

ANNA Doktor!

NÉMETH Parancsolj, Ann.

ANNA Te egy tisztességtelen alak vagy! Csak azt akartam, hogy tudd, ez a véleményem rólad.

NÉMETH Ezt talán majd legközelebb megvitatjuk, ehhez most túl késő

van. Jó éjszakát nektek! *(Elmegy, halljuk, amint becsapja maga mögött az ajtót.)*

CSABAI Jólesett még egyet belédőlni?

ANNA Te mondtad, hogy legyenek őszinte!

CSABAI „Színleld az erényt, ha nincs” – mondta Hamlet az anyjának, te emlékszel erre a sorra?

ANNA Ezt most mire mondd? Vagy megint vizsgáztatni akarsz?! Hogy megmutasd a szellemi fölényed? Nem emlékszem!

CSABAI Tényleg, mondott ilyen egyáltalán Hamlet az anyjának?

ANNA Semmire sem emlékszem, a te értékrended szerint műveletlen vagyok, ezért vonzódom az alternatív színházhoz, mert járatlan vagyok a klasszikusok világában! Nem olvastam eleget, utálok, amikor sunyin a műveletlenségemre utalsz. Téged is utállak!

CSABAI Miért nem mondtad korábban?... elengedtelek volna... már régóta látszik, hogy nem boldogulunk egymással... talán azért, mert önzőek vagyunk, talán azért, mert a jó szándékú bíráló is sérti a hiúságunkat, nem tudom. Már régóta meg akarom mondani neked, addig nem leszel színésznő, amíg hiányzik belőled az empátia. Mert magadnak csak te magad vagy fontos, meg a szerep, amit a beszélgetőpartnereddel éppen játszol... Nem véletlen, hogy egyetlen rendezőnek sem jutsz eszébe, aki Ibsen Nóróját vagy Csehov Szonjáját keresi. Te mindig a saját szerepeidet akarod játszani, miközben már ráégnék a maszkok az arcodra, nagyon nehéz kiigazodni az álarcaid között, amikor te magad sem tudod, hogy melyiket viseled éppen. Talán meg kellene

próbálni elengedni magad, hogy egyszerűen csak önmagad legyél.
ANNA Honnan tudjam, hogy kíváncsi-e rám bárki is?! Miért szorgáltassam ki magam az őszinteséggel másoknak!? Hogy szánalmasnak tartsanak és jót röhögnének rajtam?!

CSABAI Igen, Ann! Gondolj a kamaszos szerelmüket, a vad szenvedélyüket, vagy a mély fájdalomukat a világ elé táró, meglett korú költőkre! Az őszinte érzéseikkel nem szánalmasak valamennyien? Mégis vállalják, és mégis rajonganak értük, mert elmondják azt, amit mi szégyellünk elmondani. Te is gyáva vagy, Ann! Gyáva vagy ahhoz, hogy a töredékét is megmutasd magadnak. Bemutatókon villogni, bohóckodni, azt jól csinálod, de ez mind csak szerep!

ANNA Miért nem mondtad eddig, hogy tehetségtelennek tartasz?! Miért hazudtál?

CSABAI Ha cinikus lennék, mondhatnám azt is: mert ezt vártad tőlem. De te is tudod, hogy tehetséges vagy, mégsem akarsz a képességeidhez méltóan élni, mert abban a szerepben nem lehet igazán villogni, magadra irányíttatni a rivaldafényt. És ott küzdeni kell, te viszont szeretsz nagyon elegáns lenni.

ANNA Hazudsz!

CSABAI Ahhoz bátor vagy, hogy pucéran végigsétálj vagy vadidegen férfiakkal szeretkezz a kamerák előtt, de szánalomra méltóan gyáva ahhoz, hogy egy töredékét is megmutasd önmagadnak. Üldözési mániás bolond vagy, aki megvet másokat, miközben beléjük akar kapaszkodni, aki a segítséget is bántásként éli meg. Neked olyan partnerre van szükséged, aki képes

félistennőnek hazudni téged, ahelyett hogy te magad válnál istennővé! Az emberi gyengeségeid, a téveszméid miatt eltékoztad a tehetséged, Ann!

ANNA Ha csak rosszat tudsz rólam mondani, valóban jobb, ha megyek!

CSABAI Kész voltam mindenre érted, mégis elutasítottál, már lassan gyűlöletté válnak a legszebb érzéseim. Tévedés lenne itt tartani téged, ahogy tévedés volt beléd szeretni is. Előtted még talán van lehetőség, bár meggyőződéses – és kérlek, ne tartsz nagyképűnek –, hogy nélkülem nem sokra viszed. Nem azért, mert én olyan okos vagyok, hanem azért, mert talán én ismerlek a legjobban. Én ismerem legjobban a benned rejlő értékeket, meg a benned rejlő titkot is! És azt is, hogy miként lehetne mindezt előcsalogatni! Ezt jó, ha soha nem felejtet el! Fiatalabb és szebb mindig lesz nálad, ezzel nem bántani akarlak, mert te nekem nagyon szép vagy, nem tudom, miért, de én talán a lelkedet láttam meg, talán az értéked, talán a benned lévő titkot, nem tudom. De próbálkozz csak Ann! Szeretlek, és mégsem tudok együtt élni veled, gyűlöllek, és mégis borzalmasan nehezen tudlak elengedni. Legyen szerencséd az életben, Ann!

ANNA Tudod, hogy mit beszélsz?

CSABAI Igen, tudom. Ha nem haragszol, megiszom a megmaradt pezsgót, meg mindent, ami még a kezembe akad. A jövődre! A sike Reidre, hogy végre az érdeklődés középpontjába kerülj, elérkezz a rivaldafénybe! Vannak jó kapcsolataid, nyílegyenes lesz az utad. Legyen így! Pakolj össze gyorsan,

kérlek, reggel majd hívok valakit, aki elviszi a cuccaidat. Egy ideig bizonyára nagyon üresek lesznek majd a napjaim. De végül, ha már meghoztad a döntést, jobb mielőbb túlesni az egészen. Hogy is mondta Terus? Talpra kell állni! *(Ízlelgeti szótagolva, szuggerálja magát.)* Talp-ra kell áll-ni! De

szépen hangzik... erőt sugároz... talp-ra kell áll-ni! Menj, kérlek, hátha nem fáj sokáig, ne kínozzuk tovább egymást, jó éjszakát! *(Iszik.)*

(Anna kimegy, becsapja az ajtót.)

Függöny

III. felvonás

Szín: Három évvel később. Egy igényesen berendezett kávézó, a falon festmények, amelyek közül a tájképek a meghatározóak. A berendezési tárgyak színe többnyire kávészínű. Az egyik asztalnál egy fiatal pár üdítőt iszik, ők éppen fizetni készülnek, egy másik asztalnál egy idősebb pár szürcsölgeti a kávéját. A pultnál Kitti, a presszóslány láthatóan unatkozik, a zongoránál Dóra, a finom arcélű lány a hatvanas-nyolcvanas évek többnyire mélabús slágereit játssza, néha halkán énekel. Mindketten huszonevesek.

KITTI A fiúd hagyott el, vagy mitől fáj ennyire az élet? Csupa világfájdalom, amit játszol! Csak benéz ide egy vendég, és hanyatt-homlok menekül a zenédtől.

DÓRA Nehogy azt hidd! Mostanában mindenkinek fáj valami, és amikor beülnek egy kávéra, akkor éppen az a búskomor melódia tartja itt őket, ami egy kicsit az ő életérzéseikről szól. Ettől azt érzik: itt képesek ráhangolódni az érzelmeikre, mintha törődnének velük.

KITTI Megőrülök, hogy te milyen féltelmes csaj vagy, mindenre találsz magyarázatot. Fogadni mernék, ha így folytatod, már este hatkor bezárhatunk. Akinek van pénze hétszázért meginni egy olyan kávé, amit otthon egy ötvenesből megfőzhet magának, az nem érzi, hogy nehéz az élet...

DÓRA Annak meg a lelke fáj. Ne legyél türelmetlen, még alig múlt öt óra, majd később többen jönnek, de az igaz, hogy egyre kevesebb embernek van pénze arra, hogy kávézóban ücsöröggjön, bár erre mindig előteremtik a pénzt, mert a kávézónak hangulata van.

KITTI Van itt pénz, nézz ki az utcára, autó, autó hátán, egyre nagyobb vagyonokról olvasok, és mindenki csupa puccos ruhában jár. Néha én se tudom, miből futja minderre. Csak én érzem magam ilyen ágrólszakadtnak. Meglátod, egyszer itt hagyok mindent. Meg sem állok valami jó tengerparti kocsmáig, ott dolgozom nyolc órát, aztán kifekszem a tengerpartra, este bulizni járok, minden hapsit fölstedek, aki egy kicsit is megtetszik, micsoda életem lesz! De itt mindenkinek van valami baja. Mi bajuk itt az embereknek?

DÓRA Honnan tudjam? Az egyiket elhagyták, a másiknak nincs munkája, a harmadik fut az álmai után. Ezért szeretik a szomorú dalokat, az ejti igazán rabul őket. Ez egy ilyen ország, ilyenek a hagyományai, ilyen a történelme, itt a drámákra vannak szocializálva az emberek. Látod azt a férfit?

KITTI Amelyik ott ácsorog a túlsó járdán?

DÓRA Biztosan ide jön, csak nem akar túl korán érkezni, ha sokáig nem kerül elő a nő, akkor szígyen nélkül eloldaloghat, mert azt hiszi, hogy nem látja senki. Úgy tesz, mintha mélyen elgondolkodna, látod, talán még fel is ír valamit.

KITTI Gondolkodni? Ugyan, azal meg miért is fárasztja magát bárki is, az úgysem vezet sehová! Egyébként sem olyan időkét élünk, amikor az ész lenne a meghatározó! Légy ügyes, és nagyon gazdag, nincs annál fontosabb. Azt meg senki sem kérdezi, hogy milyen áron leszel gazdag. Nézi az óráját, ez tényleg nem akar túl korán érkezni. Kínosan precíz pali, milyen lehet az ilyen az ágyban?

Bár kit érdekel, hogy az őskorban
hogyan dugtak a pasik?!

DÓRA Ha nem lesz sikere a nőnél,
akivel találkozik, akkor tegyél egy
próbát, az ilyen könnyen levehető
a lábáról.

KITTI Honnan tudod, hogy nőt vár?

DÓRA Erre van egy fogadásom.

KITTI Egyébként is, öreg már ez.

Tényleg, mennyi lehet? Negyven?
Hatvan? Olyan kortalan. Utálom
az ilyeneket, ezek szokták meg-
tévesztetni a fiatal csajokat. Lakás-
ra viszik őket, aztán kiderül, hogy
már a hatvanon is túl vannak, mert
vagy a protézisük esik ki, vagy a
második menethez már pirulára
van szükségük, és elvárják, hogy
te meg jó pófát vágj hozzá, és
tegyél úgy, mintha boldog len-
nél, amikor mindez kiderül. Ezek
beérik azzal is, ha színleled a
boldogságot. Nincs sörhasa, meg
nem is őszül, mindig zavarban
vagyok, ha ilyenekkel találkozom.
Sose tudom, hogy letegezzem,
vagy magáznom kell őket.

DÓRA Tetszik?

KITTI Ugyan! Az ilyeneket kötelez-
ném, hogy írják rá a homlokukra
az életkorukat, hogy ne tudjanak
megtévesztetni gyanútlan csajokat.
Na végre, elindult.

*(Az idősebb pár fizet. A zongora
hangja felerősödik. Csabai lép be a
kávézóba, leül a zongorától és pultról
leginkább távol eső asztalhoz, az ital-
lapot nézegeti. Kitti áll elé.)*

KITTI Jó napot!

CSABAI Kezét csókolom!

KITTI Döntött már?

CSABAI Pici türelmét kérem, várok
valakit, néhány percet mindig kés-
ni szokott.

KITTI Ha megengedheti magának,
miért ne?...

CSABAI Parancsol?

(Nem kap választ.)

CSABAI Hogy mondja, kisasszony?

KITTI Csak azt akartam mondani, az
késik, aki megengedheti magá-
nak, mert úgyis elnézik neki. Így
vagyok ezzel én is, mint minden
nő, csak maguk, férfiak ezt nem
tudják.

CSABAI *(alaposan, már-már kihívó-
an végigméri a lányt, aztán némi
iróniával)* Köszönöm a tanítást,
mindig tanul az ember. Magát biz-
tos megvárják, kisasszony, nem
kell félnie!

KITTI *(zavarban, nem tudja, bóknak
vagy iróniának vegye)* Komolyan
mondja? De hiszen maga szédít
engem, miközben vár valakit.

CSABAI Nehogy félreértsen, kisas-
szony, én azért születtem erre a
világra, hogy szigorúan csak té-
nyeket állapítsak meg.

KITTI Maga aztán megadja a mód-
ját, nagyon kedves, de ki maga,
nyomozó?

CSABAI Nem éppen, bár szép szak-
ma az is...

KITTI Majd hívjon, ha szüksége van
valamire! *(Elindul a bárpulthoz,
közben odaveti a zongoristalány-
nak:)* Dóra, lehet, hogy igazad van!

*(Néhány pillanatil csak zenét hal-
lunk, a presszóslány olykor kihívóan
néz Csabaira, aki ezt úgy éli meg,
mintha sürgetnék, elfogy a türelme,
majd odaszól a lánynak.)*

CSABAI Tudja, mit? Hozzon egy fél
whiskyt jéggel.

KITTI Máris! *(Alig sietve teszi az italt
az asztalra, aztán, mint aki zavar-
ba jön saját sikerétől, megkérdi:)*
Bírja?

CSABAI Ne aggódjon, elboldogultam
már többel is.

(Félretolja a poharat, zavartan nézi az óráját, csapódik az ajtó, Anna lép be, levélzöld blúzhoz világosszürke nadrágot visel, Csabai feláll, hogy üdvözlje a nőt. Arcuk összeér, belecuppantanak a levegőbe, majd Anna hirtelen mozdulattal magához öleli a férfit.)

ANNA Örülök, hogy eljöttél.

CSABAI *(évódvé, némi iróniával)*

Olyan erőszakosan hívtál, hogy arra nem lehetett nemet mondani. Bár ahogy emlékszem, akármennyire is haragudtam rád, sosem tudtam neked nemet mondani semmire. Ez lett a vesztem, pedig hányszor megfogadtam, hogy a következő alkalommal csak foghegyről odavetem neked: most két hétig nem érek rá! Aztán rendszerint én kérdeztem meg, hogy akkor másnap van-e időd egy kávéra. Nem különös ez? Sosem gondoltam, hogy ekkora hatással vagy rám. És valahol ezt te is érezted, ha pedig őszinte is akarsz lenni, legalább magadhoz, akkor bevallod: gyakran vissza is éltél ezzel.

ANNA Mindent túlkomplikálsz, ez az alapja annak, hogy örökösen összeesküvés-elméleteket gyártasz, ami sosem vezet jóra. De hagyjuk ezt! Hosszú volt ez a három év, mióta nem láttalak, sőt, azóta nem is beszélünk. Te nem hívtál volna!

CSABAI Csak semmi érzélgősség! Az embert általában azért hagyják faképnél, mert nincs rá szükség! Nincs ebben semmi különös, Ann! Ezt tudomásul vettem, és tettszett vagy sem, kénytelen voltam megbarátkozni a tényekkel. Hosszú idő elmúlt azóta, megszeretted vagy megkedvelhetted valakit,

tiszteletben szoktam tartani mások döntését.

ANNA Te semmit nem változtál, nem öregedtél.

CSABAI Csak három évet, de kedves tőled, *(iróniával)* megelőztél a bókkal, ezt nekem illett volna mondanom.

ANNA Sebj, megszoktam, hogy csínján bánsz a bókokkal. Akkor kedveltelek meg, persze csak egy kicsit, amikor egyszer úgy nagyon őszintén kiszakadt belőled az a mondat: – Kisasszony, ne gondolja, hogy a magát szépsége miatt választom munkatársamnak!

CSABAI Talán ezzel akartam leplezni a zavaromat. De egyébként is, igazságtalan vagy! Azt rögtön hozzátettem: a kisugárzása miatt, ami talán fontosabb a szépségnél.

ANNA Hagyjuk az emlékeket! Ne haragudj a késésért, tudom, hogy te erre érzékeny vagy, pedig nagyon igyekeztem, de tudod, mindig olyan nehezen találok parkoló.

CSABAI Miért haragudnék, hiszen ez csak tíz perc volt, a legkevesebb, mióta ismerlek.

ANNA Ne legyél igazságtalan!

CSABAI Igazad van, már olyan is előfordult egyszer, hogy neked kellett két percet várni. Mi van veled, Ann? Gondjaid vannak, hogy eszedbe jutottam? Mi az a barázda a homlokodon?

ANNA Szóval öregnek látsz?

CSABAI Ezt nem mondtam, de mint ha valami gond gyötörne.

KITTI *(az asztalhoz lép, furcsán végigméri Annát)* Mit hozhatok?

ANNA Te mit iszol? Szokás szerint whiskyt? Úgy innék egy pohár pezsgőt, mindig olyan jól elvöltünk a pezsgő mellett.

CSABAI Egy üveg félszáraz pezsgőt, kisasszony!

KITTI *(értetlenül)* A whisky mellé?

CSABAI Azt a zongoristalánynak rendelttem, látja, félre is tettem. Oda-vinné, ha megkérem?

KITTI Persze. *(Leteszi a zongora te-tejére az italt.)* Ezt neked küldi. Ez vagy nagyon gavallér, vagy zavarban van, vagy csak egyszerűen ostoba. Megiszod, vagy visszatöltsem és hozzak neked kamu piát?

DÓRA Most kivételesen elkortyolgotom. *(Közben alig észrevehetően Csabai felé biccent.)*

KITTI Mi történt veled, csak nem...

DÓRA Mit tudom én, most megkí-vántam.

(Anna úgy tesz, mintha az egésről nem venne tudomást, Kitti a pulnál bontja ki a pezsgőt, aztán magyaráz-kodik, miközben tölt.)

KITTI Elnézést, amiért ott bontottam ki, attól félek, hogy lelocsolom a vendéget. Egyszer már pórul jártam, ki is rúgott a főnök! Azóta inkább nem kockáztatok.

CSABAI Semmi baj, kisasszony!

(A pultoslány visszamegy a pulthoz, a mobiltelefonjával játszik, majd oda-szól a zongorista lánynak:)

KITTI Halkan játssz, hátha hallunk valamit a készülő drámából!

CSABAI Egészségedre, Ann! A siker-reidre!

ANNA Milyen sikereimre? Zöldségeket beszélsz!

CSABAI Lehetetlen, hogy az elmúlt három évben nem voltak sikereid. Te a sikerre születted, anélkül, sze-rintem, nem is tudsz élni! Meg méltatlan is volna hozzád. Neked a siker egyszerűen lételemed, neked mindig az érdeklődés közép-pontjában kell lenned, egyébként hiányérzeted van, egyébként úgy érzed, nem ér az életed semmit.

ANNA Gyakran érzem így...

CSABAI Te sikerre születted, hogy vonzd magadhoz a tekinteteket, ilyen a kisugárzásod, Ann! Az ilyen tulajdonságok eleve sikerre ítélik az embert, és te meg is érdemled ezt.

ANNA Azért én is szoktam tükörbe nézni. Hol van mára a vonzások? Ahogy múlnak az évek, egyre jobban hasonlítok anyámra. Rövid volt az az időszakom, amikor csupa ragyogás volt az életem. De azok az apró sikerek is többnyire gyötrelmek árán születtek, és sosem hoztak akkora elismerést, amire érdemes lettem volna, vagy legalábbis olyat, amire vágytam. Pedig én mindig csak bizonyítani akartam! Ezzel múlt el az eddigi életem. Aki csúfnak tartott, annak azt kellett bizonyítanom, hogy szép vagyok, a világnak azt, hogy tehetséges vagyok, aztán a nagy bizonyítási vágy közben ott maradt bennem egy iszonyatos hiányérzet. Előfordultam színpadon, mű-sort vezettem egy alig hallgatott rádióban, talán néhányszor még televízióban is, multik használták az arcomat, vagy a termékeikhez, vagy a rendezvényeiken, mégis azt érzem, semmit sem értem el...

CSABAI Ebben az időszakban kevés tehetséges emberhez volt kegyes a sorsa, velünk sem történt ez másként...

ANNA Egy rohadt korban születtem! Miért kellett nekem most és ide születni?

CSABAI Talán azért, mert itt vannak azok a feladatok, amelyekből tanulni tudunk vagy tanulnunk kelle-ne. Más kérdés, hogy nem mindig találjuk meg azokat. Gyakran csak ténfergünk a tennivalók sűrűjében, mintha nem tudnánk, hogy

igazából mi a dolgunk. Megeshet az is, hogy az igényességünk nem volt összhangban a kor igénytelenségével, persze lehet, hogy ez csak ostoba magyarázkodás, nem tudom...

ANNA A kor pedig olyan, amikor mindenkit kizárólag a sikerei alapján ítélnék meg. Az, hogy milyen ember vagy, senkinek nem számít. Ezért kezdtem bele mindenbe, csak később vettem észre, hogy ezt a már-már eszelős bizonyítási vágyamat mindenki kihasználja, ők felveszik a nagy pénzt, engem meg fillérekkel kifizetnek, aztán jót röhögnek a hátam mögött. Éppen valamelyik nap jutott eszembe, hogy egyedül te voltál az, akinek nem kellett bizonyítanom. Nem kellett visszakérdőznem, hogy látsz-e bennem fantáziát. Te az első pillanattól kezdve bíztál bennem. Ez valóban így volt, vagy csak én éreztem így?

CSABAI Így volt, Ann, amint meglátalak, éreztem, hogy süt belőled a tehetség. Ezt észrevettem. Ennyi az érdemem, ha ez érdem egyáltalán.

ANNA Nincs valami baj az értékítéleteddel? Hogy lehet az, ha megfeszülök, más ezt akkor sem veszi észre. Tudom, hogy már ezért is hálásnak kellett volna lennem, de a hála képtelen vagyok. Az orrom előtt születtek a furcsábbnál furcsább karrierek, tudok olyanról, akinek a befutásához az kellett, hogy a rendezők heti váltásban osztozzanak rajta. Mivel ezt nem voltam hajlandó vállalni, azt mondták: boldogulj magad! Undorító ez az egész. Milyen sikerekről és milyen tehetségről beszélsz, Gábor?!

CSABAI Sajnálom, Ann, őszintén sajnálom. Rossz időszakban

találkoztunk, némi késéssel léptél az életembe. Hol voltál addig? Miért nem jöttél korábban, amikor még valóban tudtam volna segíteni? Te pedig türelmetlen voltál – joggal. Meg az is igaz, hogy rosszul sáfárkodtál a tehetségeddel. Mindent egyszerre akartál, a karriert meg az anyagi sikert, neked mindkettő fontos volt, nem tudtad alázattal viselni a pénztelenséget. Ezért látszott úgy – ahogy a doktor is mondta mindig –, hogy te a pénzt hajszolod. Tudom, lakás kellett, élni kellett, meg kellett teremteni az önálló egzisztencia feltételeit, rohantál egyik helyről a másikra, minden munkát elfogadtál, hogy ne legyél kiszolgáltatva senkinek. Ettől lettél igazán kiszolgáltatott, ezt elfogadtam, talán meg is értettem, de ezt mások nem értették. És te erős és határozott voltál, soha nem akartál gyenge nőnek látszani, nem viselted el ezt a szerepet, ez nem illett hozzád. Néha olyan volt a tekinteted, mint egy jajkiáltás, mégsem lehetett rajtad segíteni, mert képtelen voltál elviselni, hogy valaki őszintén elmondja a véleményét, hogy miért nem haladsz a tehetséged szerint előre a pályán. Olykor elég volt a szemedbe nézni ahhoz, hogy az ember észrevegye, olyan vagy, mint egy ázott veréb, amelyik nem találja a fészket, amelyeknek már annyi ereje sincs, hogy átrepüljön a másik ágra... Akartad, hogy segítsenek, de igazán nem tudtál vagy nem akartál mit kezdeni a segítséggel. Borzasztóan megnehezítetted a helyzetemet, és ez mindkettőnknek rosszat tett.

ANNA Te így is többet próbáltál tenni, mint reméltem. *(Egy pillanatra*

megfogja a férfi kezét.) Jó volt a biztonság, amit sugározta...

CSABAI Ezt most így látod, vagy ezzel áltatsz engem, de valójában nem ezt gondolod. Türelmetlen voltál, és nem tudtam mit kezdeni a szemrehányó pillantásaiddal, azt éreztem, hogy mindenért engem vádolsz. Görcsösen akartam segíteni neked, és ez sosem vezet jóra. Azt éreztem, hogy kimondatlanul is követeled tőlem a segítséget. Sosem voltunk képesek tisztázni, hogy mit várunk egymástól. A büszkeségünk nem engedte, pedig ketten biztos többre jutottunk volna.

ANNA Hagyjuk az egészet!

CSABAI Pedig nagyon szurkoltam neked. Az egyik bulvárlapban minden reggel megnéztem a horoszkópodat, hogy mikor aratsz végre átütő sikert, mikor köszönt rád a világhír, mikor fordulnak meg utánad az emberek? De mindig csak az üzletről, sikeres vagy kevésbé sikeres szerződésekről olvastam, meg arról, hogy hetente legalább kétszer vagy háromszor szerelmes lettél vagy levettél egy férfit a lábáról, vagy téged hódított meg valaki. Nem tagadom, néha iszonyatosan féltékeny voltam.

ANNA Őrült vagy, Gábor! Vagy csak tetteted magad? Vagy így akarod kiszedni belőlem, hogy kikkel fektüdtem le az elmúlt három évben?

CSABAI Ez a magánügyed, Ann! Ehhez semmi közöm!

ANNA Mégis nagyon érdekel, látom rajtad. Nekem nem tudsz hazudni, még ma is féltékeny vagy, mert tudod, hogy mi valamiért sosem leszünk közömbösek egymásnak. Nem tudom, mitől van ez, mikor olyan könnyen tudok túllépni embereken, kapcsolatokon, de

fogalmam sincs, hogy miért, te a legváratlanabb pillanatokban jutsz eszembe. Mintha még adósai lennénk egymásnak.

CSABAI Nagyon sok adósságot halmoztál fel a kapcsolatunkban... Ugye, tudod, hogy nem az anyagiakra gondolok...

ANNA Látod, néha már én is ráérezek bizonyos dolgokra, csak nem találok ezekre magyarázatot. Az utóbbi időben sokat foglalkozom azzal, hogy hol rontottuk el a kapcsolatunkat. Bár nem szeretek ezen rágódni, de talán ezért is akartam találkozni veled.

CSABAI Főlöskézes ezen rágódni, Ann.

ANNA Te nem gondolkoztál még ezen?

CSABAI Nem igazán, legalábbis elmélyülten még sohasem, olykor-olykor átvillant bennem, hogy a mi esetünkben gyakran felcserélődtek a szerepek. Te akartad irányítani a kapcsolatunkat, valamiért tetszett neked a férfiszerep. Én pedig mindent úgy fogadtam el, ahogy volt. Olykor azért, mert nem akartam elrontani a játékodat, máskor pedig azért, mert félttem, hogy elveszítelek. Inkább beletörődtem, ahelyett, hogy legalább egyszer megtörtem volna az akarnokságod, vagy adtam volna egy apró atyai pofont.

ANNA Engem egyetlen férfi sem üthet meg!

CSABAI Én meg nem ütök meg nőt.

ANNA Kedves tóled...

CSABAI Inkább elfogadtam ezt az egészen ostoba szereposztást. Az volt a baj – ha már elemezzük önmagunkat –, hogy közben a döntéseket és azok felelősségét nem vállaltad magadra. Elfogadtam, mindent úgy, ahogy volt. Azt

gondoltam, életem ajándékának szánt téged a sors. Mindenképpen hiba volt, hogy nem akadályoztam meg az akarnokságodat.

ANNA Nem igaz! Sosem voltam akarok!

CSABAI Nem azt mondtam, hogy igazam van, hanem azt: ez jutott eszembe többször is. Veled szemben sosem lehet igazam. Ezt soha nem viseltem el.

ANNA Megint vádolsz!

CSABAI Szó sincs róla, de ugye, érzed? A legkisebb megjegyzést is vádként, bántásként értékeled, hogy lelkiismeret-furdalást ébressz bennem és gonosznak érezzem magam, mert te csak a szeretetet vagy képes elfogadni. Nagyon vágysz a szeretetre, Ann. És ezt fantasztikusan csinálsz, mindig arra hivatkozol, hogy téged taszít a lelki terror. Így érted el, hogy mindig a te akaratod érvényesüljön. De ne mélyedjünk el a lelkünk elemzésében. Meg talán egyszer az is eszembe jutott, hogy a mi kapcsolatunknak semmi köze nem volt a szerelemhez.

ANNA Hanem?

CSABAI Hanem valami szerelem fölötti vagy azon túli kapcsolat volt, amelynek nem találtuk meg a formáját, ezért végződött kudarcral. De ezt hiába is magyaráznom!

ANNA Ez így szépen hangzik, de megint a felelősség elől menekülsz.

CSABAI Szóval, ezek a gondolatok fogalmazódtak meg bennem, ezen túlmenően nem is próbáltam elemezni a kapcsolatunk kudarcának az okait, nem akartam tépkedni a sebeimet, mert az az igazság, hogy egy kicsit még ma is fáj ez nekem, Ann! Erre akkor döbrentem rá, amikor felhívtál. Már

azt hittem, lezártam mindent, és miután letettem a telefont, akkor döbrentem rá: lehet, hogy ezt én képtelen vagyok befejezni? Aztán gyorsan elhessegettem magamtól ezt a gondolatot.

ANNA *(iróniával)* Szép tőled.

CSABAI Képzeld, egyszer még álmodtam is rólad. Pedig tudod, hogy nálam évtizedek múlnak el anélkül, hogy egyetlen álmomra is emlékeznék. De ez olyan különleges volt. Egy fekete-fehér dokumentumfilmet láttam. Mintha Amsterdamban éltünk volna, valamikor a XVII–XVIII. században, legalábbis a ruha, amit viseltünk, meg a környezet ezt az érzést keltette bennem. Filmszerűen pergett le előttem egy élet. Nyolcévesen kerültem árvaházba, előbb az apám, aztán az anyám halt meg, és én nagyon sajnáltam, hogy nem tudtam őket megmenteni. A szomszédban egy házaspár lakott, akiknek egy vegyeskereskedésük volt, ők vittek be az árvaházba. Iszonyú volt ott az életem. Amikor onnan kikerültem, mindenképpen menhelyet akartam alapítani, hogy megmutassam, miként kell nevelni és szeretni az árvákat. A város polgárai tiltakoztak, a hatóságok pedig nem engedték, így lettem kereskedőinas a szomszédék boltjában, amit haláluk után rám írtak. Látástól vakulásig dolgoztam, mígnem a vegyesbolt helyett egy gyémántkereskedés tulajdonosa lettem! Úgy éreztem, enyém a világ! Minden csillogott és ragyogott körülöttem, mégis olyan fakó volt az életem. Egyedül voltam, és akkor talákoztam veled – a bordélysonron. Talán tizenöt-húsz évvel lehettem idősebb nálad, és azonnal beléd szerettem. Hiába kínálták

szinte tálcán a város előkelőségei a lányukat. Könyörögtem, hogy legyél a feleségem. Te fiatal és szép voltál, és kurva. Amikor hívtalak, hogy gyere velem, kinevettél. Több mint tíz évig jártam hozzád, más sosem kellett. Kértelek, hogy kezdj velem új életet, de te csak neveltél, neked csak egy voltam a kuncsaftok közül. Amikor utoljára mentem hozzád, egy hatalmas vörös rózsacsokorral, választót elé akartak állítani. Újból megkértem a kezdet, a virágot a szemébe dobtam és a szemembe neveltél. Az egész bordélyház rajtam röghögött. Megfogadtam, ha belepusztulok is – elfelejtelek. Zord, szürke ősz volt, csontig hatoló szél sodorta a járdán a faleveleket, magam sem értem, hogy miért, elmentem a közjegyzőhöz, és a nevedre írtam a házamat és a gyémántkereskedésem. Az úton hazafelé azon törtem a fejem, vajon mit kezdesz velem, mit gondolsz majd rólam, ha megtudod, milyen gazdag lettél? Elhiszed egyáltalán, vagy valamelyik kuncsaftod – akit esetleg helyettem szeretted – kiforgat a vagyomból, vagy meghalsz szegényedben? Gyalog mentem haza, nagyon fáztam, egy csomó fát tettem a kandallóba, néztem a lángokat, hallgattam a hasábok ropogását, és azt hiszem, egyszerűen belehaltam a fájdalomba. Bármilyen különös, akkor abban az álomban egy olyan élet után hihetetlen megkönnyebbülésnek éreztem a halálokat. Mitől tud ilyen ostobaságot álmodni az ember? Azóta sem találtam rá a választ. Tölthetek?

ANNA Köszönöm. Egészségedre!

CSABAI Nem tudod, mit jelenthetett ez az álom?

ANNA Nem tudom, Gábor. Sosem foglalkoztam álmofejtéssel, nem is igazán érdekel, és még csak olyan embert sem ismerek, aki hitelesen elmondhatná, mit üzent az álmod. Azt gondolom, nem szabad ennek túlzottan nagy jelentőséget tulajdonítani. Szégyellem elmondani, de fáj, hogy sosem hívtál fel.

CSABAI Te tudod, hogy mindig erősnek akartam látszani, és ennek érdekében fegyelmezett vagyok. Úgy voltam, ha az együttlétnünk alatt rád bízta a kapcsolatunk irányítását, akkor ezután is a kezdedben van a döntés. Egy ideig még vártam, reménykedtem. Gondoltam, majd megkeresel, ha valóban szükségem van rád. De aztán nem jöttél...

ANNA Voltak napok, amikor azt hittem, hogy ez csak egy kényszerű szünet, amikor a másíknak el kellett utaznia, vártam, hogy amikor csengetnek, te állsz az ajtó előtt. Ne haragudj, egy nő – legalábbis, ha van benne önérzet – ennél többet nem mondhat. Úgyis tudod, hogy mit akarok mondani, úgyis tudod, mit jelent, hogy végül is felhívtalak. Már bánom, hogy hagyta magam olyan könnyen elküldeni.

CSABAI Te magad mentél, mert végképp zsákutcába jutott a kapcsolatunk, mert áporodott volt a levegő körültem, valahogy így mondtad...

ANNA Aztán egy ostoba pillanatban beleszerettem egy tornászfiúba... Nem tehettem róla, megérintett, az első pillanatban, amint megláttam...

CSABAI A bajnoki címe...

ANNA Talán az is imponált.

CSABAI Nagyon dühös voltam rád, hallottalak valamilyen ostoba rádióműsorban, amikor az ismert emberek mutatták be az éppen

aktuális kedvesüket. Majdnem földhöz vágtam a rádiót! Üvöltöttem, hogy elment a józan eszed! Éppen te, akinek annyira fontosak az értékek, akinek annyira fontos a tartalom, éppen te tudsz beleesni egy olyan emberbe, aki ha sámlira áll, akkor se ér a fenekedig sem! Aztán kikapcsoltam a rádiót, és az jutott eszembe: ha veled beéred, akkor nekünk nem is volt semmi keresnivalónk egymás mellett...

ANNA Szerencsére hamar rádöbben-tem, ha nem lépek, akkor a bajnok babáján kívül aligha jut nekem más szerep az életben. Amikor el voltam keseredve, mindig eszembe jutottak az utolsó közös esténken mondott kíméletlen szavaid, amikor a képembe vágta, hogy nélküled nem viszem semmire. Szinte fáj, amikor eszembe jutott, ordítani szerettem volna, nem lehet, hogy igazad volt! Miért mondtad ezt?! Be akartam bizonyítani, hogy nincs, nem lesz igazad!

CSABAI És akkor szédültél egy nagy-
képű féltehetség, egy televíziós bohóc karjába, akinek még valami látszatpozíciója is volt, de soha nem tudott élni a hatalmával és mindig mások döntöttek helyet-
te, így aztán megint szerep nélkül maradtál.

ANNA Ezt te honnan tudod?

CSABAI Ebben a szakmában mindenki tud mindenkiről mindent. Azért toporgunk egy helyben, mert egymással vagyunk elfoglalva a munka helyett. Hasonlót gondoltam akkor is, amikor Olga felhívott, hogy egy bárban látott, ahol önfeledten táncoltál egy milliomosnak látszó ficsúrral. Olyan vállalkozófélelével, és nagyon boldog voltál... Boldognak látott...

ANNA De most itt vagyok!

CSABAI Igen, Ann, de attól tartok, elkéstünk.

ANNA Azt hallottam, hogy nemsokára induló televíziónál főszerkesztő leszel...

CSABAI Mondják, de a szóbeszédekre nem lehet adni, nálunk gyakran még a szerződésekre sem.

ANNA Már az is sokat jelent, hogy szóba került a neved.

CSABAI Évekig küszködtem, aztán amikor már lemondtam mindenről, valakinek eszébe jutott, hogy még nem pusztultam le teljesen szellemileg és szüksége van az ötleteimre. Vannak időszakok, amikor az ember nem tehet semmit, csak várakozik. És közben attól retteg, hogy mire megkapja a munkát, addigra odavész a lelkesedése, már belefásul, és nem is érdekli igazán az, amiért éveken át reszketett. Pedig talán csak azért van a sok kényszerű várakozás, hogy igazán megérj arra a feladatra. De ezt még nem akarom elkiabálni. Remélem, lesz még erőm és bátorságom kimondani mindazt, amit igaznak hiszek. Természetesen ha ez így lesz, találok neked munkát. Újra kipróbálhatod magad, elkezdheted építeni a karriered, akárhogy is végződött a kapcsolatunk, ezzel a lehetőséggel tartozom neked. Nem különös ez? Mindig azt érzem, hogy tartozom másoknak, még akkor is, amikor üres a pénztárcám, kint van a fenekem a nadrágból. Miért van ez így? Ahelyett, hogy egy önző állat volnék, aki kikapar magának mindent. Ah, a csudába is, már úgyszem tudok megváltozni.

ANNA Tudod, miért irigyeltelek?

CSABAI *(tagadólag rázza a fejét)* Fogalmam sincs. Lehet engem egyáltalán irigyelni?

ANNA Mindig volt benned valami különös tartás, rosszul mondom, talán nem is tartás és nem bölcsesség volt ez, inkább az, hogy ha fogcsikorgatva is, de képes voltál eltérni minden igazságtalanságot, ami veled történt, képes voltál elfogadni a sorsodat. De lehet, hogy még a lázadáshoz is gyáva voltál?

CSABAI Miért, mit tehettem volna elene? Rúgkapálhat ilyenkor az ember, egészen addig, amíg mások szemében nevetségessé válik, arra pedig végképp nincs szükségem.

ANNA Ezt szeretem vagy szerettem benned...

CSABAI Nem, Ann, te nem szerettél engem soha, csak elfogadtál, kényszerűségből. Most sem engem szeretsz, hanem a nem létező főszerkesztői pozíciómat. Ne is tiltakozz! Nincs ebben semmi rossz! Talán így van ez rendjén, a férfit az erejéért, a hatalmáért, a pozíciójáért kell szeretni, ahhoz lehet ideológiát gyártani, hogy milyen figyelmes vagy meleg szívű, hogy micsoda fantasztikus egyéniség, meg szellemes, meg könnyen viseli a sors megpróbáltatásait. Ilyeneket szoktak mondani, nem jól látom?

ANNA Ostobaságokat beszélsz! Mi mindig nagyon jól tudtunk együtt dolgozni, ennek nagyon sok köze volt ahhoz, hogy megszerettük egymást. Meglátod, hogy helyreállhat köztünk minden.

CSABAI Ebben ne reménykedj, Ann!

ANNA Megnósültél? Beleszerettél valakibe?

CSABAI Igen, beleszerettem egy kurvába.

ANNA Mit beszélsz? Megőrültél?! Te, az erkölcsös? Úristen! Ez, hogy történhetett meg Gábor?

CSABAI Ahogy az ilyen dolgok történni szoktak. Emlékszel arra a

kedves kis kávézóra a Belvárosban, ahol gyakran találkoztunk? Be-bejártam délután meginni egy kávé, és ő mindig ott ült, színlente az olvasást, a könyvből mindig kiesett egy lap, amire hol négyezer, hol meg hatezer volt írva. Fantasztikusan jól alkalmazkodott a kereslet-kínálat törvényéhez. Jót röhögtem az egészen, hiszen a lányom lehetne, most huszonöt éves. Egyszer azon kaptam magam, hogy fáj, amikor elviszi valaki.

ANNA Hogy néz ki?

CSABAI Éppen ez az! Balszerencsémre, még hasonlít is rád. Százhetven magas, karcsú, a haja melírozott, gyönyörű barna szeme, édes kis melle van, mint neked, és amikor nevet, az arcán a gödröcskék megtelnek boldogsággal... De ritkán nevet, mert félsresiklott sors az övé, valami huszadrangú szépségversenyen fedezték fel, előbb egy címlapfotóért kellett lefeküdni, aztán a kifutóért, amiből persze semmi sem lett... Aztán, mivel a feje azért egy kicsit üres, akkor úgy gondolkodott, ha minden útnak az ágyban van vége, akkor inkább önállósítja magát... Azt hittem, hogy gondoskodik a jó sorsom a helyettesedről... mert tudja, hogy téged úgyszem tudlak elfelejteni, küldött helyetted valakit... Egyszer megvettem, aztán még egyszer, de a harmadik alkalommal tőlem már nem fogadott el pénzt... aztán ottragadt...

ANNA Az én ágyamban?

CSABAI Igen, abban az ágyban, ahol te is aludtál... Én meg elfogadtam... tudod, én mindig nagyon szerettem a nőket, és mindig azt éreztem, hogy ők nem szeretnek engem, hogy az állást szerették,

meg a lehetőséget, amit a karrierjükhöz kínálok nekik... és ez így is lehet, mert amikor bajban voltam, nagyon ritkán csörgött a telefonom... Tőle meg nem vártam, nem is reméltem semmit, és nem kell felelősséget vállalnom a karrierjéért... Így nem is csalódtam... Elvagyunk egymással...

ANNA Ez méltatlan hozzád...

CSABAI Igen az, de megalkudtam. Az idő majd megoldja ezt a helyzetet is. Marha nagy közhely, de az idő mindent megold...

ANNA Érted?! Ez méltatlan hozzád, ha még egyáltalán számít valamit a véleményem. (Az órájára néz.) Jaj, hogy elszaladt az idő! Úgy gondolom, jobb, ha most elmegyek. Kifizethetem a számla felét? Vagy most is...

CSABAI Igen, Anna, ragaszkodom hozzá, mint mindig, most is a vendégem voltál!

ANNA Szervusz, Gábor, ég veled... (Elindul.)

CSABAI Majd hívlak, ha tudok állást ajánlani...

(Anna nem válaszol, úgy tesz, mintha nem hallaná. Csabai kitölti magának a pezsgőt, ujjaival az asztalon dobol, üres tekintettel néz maga elé, Dóra, a zongoristalány megy oda hozzá, a whisky fele még a pohárban van.)

DÓRA Köszönöm, hogy a vendége lehettem, jólesik, amikor egy vendég a zongoristára is gondol... Korábban nem akartam zavarni, mert láttam, hogy mindkettőjüknek

nagyon fontos ez a találkozás... lerítt magukról, hogy mennyire fontosak egymásnak... mintha egymásért akartak volna megszületni... Nem tudom, érti-e, mit akarok mondani.

CSABAI Talán sejtem. De ez már csak a múlt, kisasszony!

DÓRA Ne legyen olyan biztos ebben!
CSABAI Mi maga? Jósno vagy látó? Vagy cigánykártyát vet a zongora tetején?

DÓRA Ezt azért nem mondanám, de...

CSABAI Szerencsére most végleg elszakadtak azok a szálak, amelyek még adtak némi reményt az újrakezdésre...

DÓRA Maga ilyen erős?

CSABAI Miből gondolja?

DÓRA Azt hiszi, hogy maga képes elszakítani azokat a szálakat is, amelyekről senki sem tudja, hogy hol köttettek?!

CSABAI Látja, elment. Így döntött...

DÓRA Majd visszajön.

(Csabai kirohan az ajtón, hallani, hogy kétszer Anna nevét kiáltja, majd visszajön, leül az asztalhoz, kortyolja a megmaradt pezsgőt.)

CSABAI Valóban elment.

DÓRA Vannak, akik sosem tudnak végleg elmenni!

CSABAI Egészségére, kisasszony. Fizeitek.

(Dóra visszaül a zongorához, játszik, a presszóslány hozza a számlát.)

Függöny.

Mindössze hetekben mérhető az az idő, amíg jogászként dolgoztam. Hírlapírói pályám főbb állomásai: Magyar Nemzet, Magyar Hírlap, Magyar Televízió. A pályán eltöltött évtizedek alatt ezer – és folyton változó – arcát mutatta meg a hazai valóság. Ügyek, sorsok és sorstörések százai formálták a napjaimat és engem. Cipelem őket évek – egyik-másikat évtizedek – óta, mígnem hozzám tapadtak.

A hittel kezdett pályák, a megalkuvások és – már a harmincéveseket sem kímélő – feleslegessé válás egyre kínzóbb érzete. Ezek az érzések azok, amelyekkel a darab szereplőin túlmenően egyre többen



küszködnek. Merthogy a hitünket, a szentjeinket nagyon hamar lerombolják különféle nehezen megfogható gazdasági érdekek, vagy éppen a bizalmi elv álarca mögé bújtatott kontraszelekció.

Kinek, milyen szerep jut a társadalmi munkamegosztásban? Az ország „lámpása” legyen, vagy a hatalom székértelője? Megkülönböztetett felelőssége van ebben a szerepjátékban az értelmiségnek. Képes-e vállalni a társadalmat formáló kritikus értelmiségi szerepet – és ezzel gyakran a mellőzést –, vagy lakj-értelmiségiként sodródik, és kritikai érzékének fejletlensége miatt sírásójává válik saját megbízóinak.

Napkút Kiadó Kft.
1014 Budapest, Szentháromság tér 6.
Telefon/fax: (1) 225-3474
E-mail: napkut@gmail.com
Honlap: www.napkut.hu

Felelős kiadó: Szondi György
Szöveggondozás: Kovács Ildikó
Tördelőszerkesztő: Szondi Bence